

Den feministiske ligtorn

En kortlægning
af relationer, positioneringer, skæringspunkter og brudflader
i relationen mellem feminismer og prostitution/sexarbejde.

Af Ane Havskov Kirk

Resume

Denne opgave undersøger relationer, positioneringer, skæringspunkter og brudflader i feminismer i Danmark ud fra et casestudie af feministiske diskussioner omkring prostitutions/sexarbejdsfeltet og analyserer hvilke problemstillinger der er, og hvilke forklaringer og løsninger der gives.

Det er en interaktions-analyse af syv samtaler med feminister, med udgangspunkt i de feministiske manifestationer der fandt sted i København d. 8.marts 2008. Analysen arbejder med en kortlægning af relationen mellem feminismer/feminister og prostitutions/sexarbejdsfeltet ud fra Jenny G. Paynes begreb 'feministiske logiker', og Magaretha Järvinens 'prostitutions-perspektiver'.

Nøgleord

Prostitution/sexarbejde, feminismer, kortlægning, feministiske logiker og prostitutions-perspektiver.

Abstract

This project investigates relations, positionings, nodes and fractures in feminisms in Denmark, based on a casestudy of feminist discussions around prostitution/sex work. It analyses which problems that are presented and which explanations and solutions there are given.

It is an interaction-analysis of seven conversations with feminists, based on the feminist manifestations that took place in Copenhagen the 8th of march 2008. The analysis works with a mapping of the relations between feminisms/feminists and prostitution/sex work, using Jenny G. Paynes term 'feminist logics' and Magaretha Järvinens 'perspectives on prostitution'.

Keywords

Prostitution/sex work, feminisms, mapping, feminist logics and perspectives on prostitution.

Indholdsfortegnelse

1. Prostitution/sexarbejde og Feminisme	4
1.1 Problemformulering.....	5
1.2 Hvad skal barnet hedde?.....	5
2. Videnskabsteoretiske udgangspunkter.....	6
3. Feltet.....	7
3.1 At undersøge prostitution/sexarbejde i Danmark.....	7
3.2 At tale om prostitution.....	7
3.3 At undersøge feminismer	8
4. Analyseblikket.....	11
5. Metoder.....	12
5.1 En case.....	12
5.2 Materialet.....	12
5.3 Oversigt over samtalepartnere.....	14
5.4 Samtaler – ikke interviews.....	15
6. 'Vi'-identifikation og 'I'-positionering.....	16
7. Udgangspunktet for samtalerne.....	18
7.1 Forbyd sexkøb nu! - Tag stilling mand!	18
7.2 Pressemøde for sexarbejde.dk	19
7.3 Sexarbejderne Interesse Organisation	19
7.4 Feminists Unite! – This is an international liberation fight.....	19
8. Analysen	20
9. Definitioner af prostitution/sexarbejdsfeltet	20
9.1 Ordene der bruges.....	21
9.2 Krop eller ydelse?	22
9.3 Ægteskab og prostitution/sexarbejde	24
10. Uligestilling, undertrykkelse eller frigørelse?.....	25
10.1 Patriarkalske perspektiver.....	25
10.2 Kapitalisme kritiske perspektiver.....	27
10.3 Queerperspektiver.....	30
10.4 Prostitutions/sexarbejdsfeltet som fænomen.....	32
11. Brudflader og handlingsperspektiver.....	33
11.1 Hvem/hvad skal frigøres – og hvordan?.....	33

11.2 Hvor skal kampen stå?.....	34
12. Kampen for frigørelse.....	36
12.1 Ulige magtrelationer.....	36
12.2 Retten til egen krop.....	37
12.3 Det er samfundets skyld... ..	38
13. Konklusion og kompleksitet.....	39
14. Perspektiveringer.....	39
15. Litteraturliste.....	41
16. Bilag 1: Undersøgelser af prostitution/sexarbejde i Danmark.....	44
17. Bilag 2: Brev til informanterne.....	46

1. Prostitution/sexarbejde og Feminisme

I Danmark den 8. marts 2008 stod kvindernes internationale kampdag i prostitution/sexarbejdets tegn. Op til og under dagen blev emnet behandlet og diskuteret i medier, organisationer, folketinget, internettet og med events. Debatten handlede i grove træk om hvorvidt sexkøb skal forbydes, som i Sverige, eller om prostitution/sexarbejde skal anerkendes som reelt arbejde¹. På den ene side stod, som fortalere for et sexkøbsforbud, et stort netværk med traditionelle kvindeorganisationer i spidsen og på den anden side et netværk af sexarbejdere og kunder der ser sexarbejde som netop et arbejde. Desuden var der et stort netværk af aktive feminister der også markerede dagen, men ikke tog stilling til prostitution/sexarbejde som sådan.

Dette billede mindede på mange måder om en rejse jeg tidligere havde foretaget, imellem den danske feministiske scene af manglende stillingtagen til området, den svenske feminismes selvfølgelig omfavnelser af forbuddet mod sexkøberne, arbejde for Reden – Stop Kvindehandel², den feministiske scene i London hvor sexarbejdere og deres kamp for rettigheder blev set som en selvfølgelig del af den feministiske kamp.

Det vækker, for mig som genusstuderende undren. Hvordan kan feminister komme til så forskellige syn på samme sag?

Kvindernes internationale kampdag i 2008 kan på mange måder ses som en miniudgave af hvordan den danske debat om prostitution/sexarbejde generelt har udformet sig de senere år, og egner sig godt som udgangspunkt for at undersøge relationen mellem feminister, feminismer og prostitution/sexarbejde. Med kampdagens manifestationer som udgangspunkt har jeg haft samtaler

¹ Mahler, Rebekka: ”Perspektiver på prostitution”

² ”Det er Redens opfattelse, at, et samfund der accepterer kvinder som en handelsvare og til og med fastholder en gruppe kvinder i en stigmatiseret subkultur, er et samfund langt fra reel ligestilling mellem kvinder og mænd.”
Skriver Reden på sin hjemmeside: http://www.reden.dk/kobenhavn/index.php?section_id=49

med forskellige københavner-baserede feminister, valgt ud fra de forskellige initiativer fra 8. marts 2008, som netop handlede om feminisme og prostitution/sexarbejde.

I analysedelen af opgaven har jeg forsøgt at kortlægge disse forskellige feministers og deres feministers relationer til prostitution/sexarbejde ud fra de centrale omdrejningspunkter, der kom frem i samtalerne; magtrelationer, tolkningsforetræde, krop og frigørelse, samt magtperspektiver som patriarkat-kritik, kapitalisme-kritik og queerperspektiver.

1.1 Problemformulering

Jeg vil belyse relationer, positioneringer, skæringspunkter og brudflader i feminismer i Danmark ud fra et casestudie af feministiske diskussioner omkring prostitution/sexarbejde og undersøge hvilke problemstillinger der er, og hvilke forklaringer og løsningsforslag der gives.

Derfor kommer min problemformulering til at lyde som følger:

Hvilke positioner, skæringspunkter og brudflader er der i den danske feministiske komunitas i tilgangen til og talen om prostitution/sexarbejde?

For at besvare denne problemformulering har jeg følgende arbejdsspørgsmål:

Hvad er prostitution/sexarbejde set ud fra samtalepartnernes perspektiv?

Hvad er fænomenet prostitution/sexarbejde udtryk for?

Hvilke brudflader kommer til udtryk i samtalerne og hvilke feministiske handlingsperspektiver og muligheder gives der ud fra disse brudflader?

Hvilke feministiske skæringspunkter ses i samtalerne – hvilke feministiske logiker fremhæves i samtalerne og hvilke udelades?

1.2 Hvad skal barnet hedde?

'Prostitution' eller 'sexarbejde', 'den prostituerede' eller 'sexarbejderen'. Ord betyder meget for hvordan vi forstår verden. I den danske offentlige debat omkring prostitution/sexarbejde er ordet oftest prostitution det der benyttes af fortalene for at kriminalisere sexkøb, mens fortalene for en fuld legalisering bruger ordet sexarbejde. Hvilket ord jeg vælger at bruge i denne opgave vil, hvad enten jeg vil det eller ej, tilskrive mig en position som fortaler for enten det ene eller det andet. Derfor er det et af emnerne i mine samtaler med feministerne – hvilke ord de bruger og hvorfor. Derfor vælger jeg også at skrive begge dele i opgaven med mindre jeg refererer til andres ord. Det gør jeg fordi denne opgave ikke er en 'overbevisningsopgave', og den handler heller ikke om at undersøge hvem der har ret og hvem der tager fejl i prostitutions/sexarbejds debatten, men er et

forsøg på en kortlægning af relationer mellem feminismer og prostitution/sexarbejde.

2. Videnskabsteoretiske udgangspunkter

Mine teoretiske udgangspunkter er en anerkendelse af magten som flydende og tilstede alle steder hvor menneskelige relationer skabes, og en anerkendelse af at sandhed er konstrueret og som logisk følge heraf at samfundsforståelser og forklaringsmodeller bedst kan beskrives med poststrukturalistiske teorier om magt og diskurs.

Denne opgave er en slags kortlægning af feminister og feminismer i relation til prostitutions/sexarbejdsfeltet, eller, inspireret af Michel Foucault³, en undersøgelse af feministiske tanketraditioner omkring feltet positioneret i dette 'nu', en nuets historie⁴. Derfor arbejder jeg, med Foucault som inspiration, ud fra at ville lade mit materiale forme analysekategorierne, med udgangspunkt i problematikkerne i relationen mellem prostitution/sexarbejde og feminismer, desuden vil jeg ud fra dette problemfelt i 'nuet' undersøge de forskellige feministiske tanketraditioner der refereres tilbage til.

Også inspireret af Foucault er kroppen i fokus i samtalerne. Både den krop der skrives ud fra, men også den krop der rammes af magt, der lever i magt, der reagerer mod og med magt; den fysiske, den der skriver, den politiske krop, dens politiske teknologi. Mit metodiske udgangspunkt samtalerne er mødet mellem kroppe, der hvor detaljer, et væld af forskellige handlinger/tankemønstre/ord/tanketraditioner bliver sammenstillet og viser et situeret, lokaliseret (tid og sted) syn på verden, der bliver forståeligt lige præcist nu⁵.

Donna Haraway understreger vigtigheden af at anerkende, at levede virkeligheder opleves som netop virkelige. Kroppen som, levet virkelighed er central, når man vil undersøge et så kropsligt område som prostitution/sexarbejde. Her forstået både i relation til aktørerne i feltet og i relation til de aktører der indirekte påvirkes af feltet. For Haraway⁶ er viden situeret i kroppe, eller snarere i mødet mellem kroppen og de rådende hegemoniske samfundsdiskurser.

Når man ser på feminismer og feminister med dette perspektiv, kan et poststrukturalistisk ståsted hvor kroppene er en evig kampplads kombineres med en anerkendelse af de levede økonomiske, lovgivningsmæssige og strukturelle virkeligheder som netop virkelige.

Inspireret af sociologen Sara Eldén kan man også sige at jeg forsøger at skabe en kobling mellem emancipation - en synliggørelse af både forsker og de involverede kroppe i forskningsprocessen –

³ Foucault, Michel (2003) *Övervakning och straff. Fängelsets födelse*. Arkiv: Lund

⁴ Foucault, (2003) s.35

⁵ Donna Haraway "Situated Knowledges: The Science Question in Feminism and the Privilege of Partial Perspective" *Feminist Studies*, Vol. 14, No. 3. (Autumn, 1988)

⁶ Haraway s. 591f.

og diskursanalyse⁷ eller som Eldén benævner det ”en problematiserad ’erfarenhet’ av diskursen”⁸. Her handler det om en diskursiv tilgang til erfaring. Eksempelvis kan kategorien ’kvinde’ sagtens bruges i analysen mens ’gruppen kvinder’ er problematisk på grund af dets statiskhed/universalistiske træk⁹. Man kan med andre ord sige at jeg forsøger at vise et net med knudepunkter af situerede interforbunde manifester, hvorefter jeg vil slå ned i/undersøge et af disse knudepunkter; den københavnske feministiske communitas¹⁰, og eksemplificere dette knudepunkt ud fra et casestudie af prostitutionsdiskussionen. Inspireret af Haraways videnskabsteoretiske diskussion af objektivitet¹¹ er målet med denne opgave altså ikke at komme med en fuldkommen tolkning eller et billede af vores levede virkelighed. Snarere er det et forsøg på at vise at virkeligheden er kompleks, og undersøge en lille del af denne virkelighed så redeligt som muligt. På den måde vil der, ifølge Haraway, være skabt lidt mere kundskab om verden.

3. Feltet

Dette afsnit er en kombination af tidligere forskning og teori, da mine primære analytiske værktøjer er udviklet i sammenhæng med undersøgelser af prostitution/sexarbejde og feminismer.

3.1 At undersøge prostitution/sexarbejde i Danmark

Der findes ikke mange officielle undersøgelser af prostitution i Danmark, men de undersøgelser der er foretaget, bliver der refereret til i stor grad, i mediedebatten og også i mine samtaler. Siden denne opgave ikke er en undersøgelse af prostitution/sexarbejde i sig selv, vil jeg ikke gennemgå undersøgelserne i selve opgaven, men vedlægger gennemgangen af dem som bilag (Se bilag 1).

3.2 At tale om prostitution

Margaretha Järvinen skitserer i sin afhandling ”*Prostitution i Helsingfors: en studie i kvinnokontrol*” (1990) forskellige tilgange til prostitution som fænomen: et funktionalistisk, et feministisk og et socialt interaktions-/kontrolperspektiv. Denne skitsering har lagt den teoretiske bund for det meste nyere nordisk forskning på feltet, eksempelvis Nell Rasmussens kortlægning: ”*Prostitution i Danmark*” hvis teoretiske afsnit udelukkende er funderet på Järvinens teorier¹².

Järvinens tre tilgange til prostitution er som følger:

Det funktionalistiske prostitutionsperspektiv ser prostitution som et universelt fænomen,

⁷ Eldén s.60-74 i: ”Att fånga eller bli fångad i diskursen? Om diskursanalys och emancipatorisk feministisk metodologi” s.60-74 i Lundqvist, Åsa, Davies, Karen & Mulinari, Diana (red.): ”Att utmana vetandets gränser” 2005, Forlaget Lieber

⁸ Eldén s. 74

⁹ Eldén s. 70-71. Se desuden Sandell & Mulinari (2006) i ”*Feministiska interventioner – berättelser om och från en annan värld*”

¹⁰ Payne s. 32-33

¹¹ Haraway s. 591-596

¹² Rasmussin, Nell: ”Prostitution i Danmark” Servicestyrelsen, 2007. s.27-33

uafhængigt af samfundsmæssig og historisk kontekst. Prostitutionens nødvendighed begrundes med mandens seksuelle behov og hvorfor eksempelvis ægteskabet ikke ville kunne opretholdes hvis prostitution ikke eksisterede. Desuden forklares prostitutionen også som en ventil til at sikre socialt, fysisk og psykisk handikappede mænds seksuelle udfoldelser - noget de ellers ville have påtvunget uvillige kvinder¹³.

Det feministiske prostitutionsperspektiv er en reaktion på det funktionalistiske perspektiv, der udvikledes primært i 70'erne og 80'erne, og ser prostitution som en konsekvens af et ulighedsforhold mellem mænd og kvinder i et patriarkalsk samfund. Kvinders underordnede position i samfundet gør at kvinder i visse situationer må sælge deres krop for at kunne opnå ellers uopnåelige socioøkonomiske fordele. Prostitution ses ikke som noget universelt, men som et fænomen der defineres af og forandres med magtfordelingen i samfundet. Desuden er prostitution et udtryk for et patriarkalsk seksualsyn hvor mænd betragtes som seksuelt aktive og kvinder som aseksuelle og passive¹⁴.

Det sociale interaktionsperspektiv på prostitution er udviklet sideløbende med, og udelukker ikke det feministiske perspektiv. Her ses prostitution som et relativt begreb, en social konstruktion hvis indhold varierer afhængigt af tid og rum, og skal derfor sættes i relation til de øvrige seksuelle relationer der findes i samfundet. Der findes ingen fast definition af prostitution, men prostitutionsdefinitioner skal tage højde for de konkrete og kontekstuelle samfundsmæssige forhold. Dette perspektiv lægger vægt på den sociale kontrols betydning for prostitutionen, hvor det primære ikke er de individuelle årsager til prostitution men interaktionen mellem subjekt og objekt for kontrollen af prostitution. At være prostitueret er ikke en statisk identitet men kan snarere analyseres som en karriere der varierer i intensitet og engagement over tid¹⁵.

Gennem min analyse vil jeg bruge disse prostitutions perspektiver i undersøgelsen af mine samtalepartneres tilgange til prostitutions/sexarbejdsfeltet.

3.3 At undersøge feminismer

I mit brev til informanterne har jeg defineret en feminist som en der bruger denne titel om sig selv og engagerer/organiserer sig som dette (se bilag 2). Denne, meget 'indholdsløse' beskrivelse har jeg valgt fordi analyserne af samtalerne bliver nødt til at fylde kategorien ud. Det er et vigtigt element i denne opgave, da jeg som feminist undersøger en konkret feministisk situation i et bestemt tid og rum – et sted jeg selv er en del af i mit levede liv og som jeg nu skal forholde mig analytisk til. Derfor vil jeg ikke definere feminisme som sådan, men vil undersøge hvilke feminismer der tales frem i samtalerne – eller snarere hvilke feministiske tanketraditioner der tales frem. Jeg forbeholder

¹³ Järvinen, s. 11-14

¹⁴ Järvinen, s.14-22

¹⁵ Järvinen s.23-24

mig altså ret til at arbejde teoretisk og analytisk med et begreb jeg hverken ser som universelt relativt eller som en bestemt universel kategori.

Til at undersøge hvilke feminismer der tales frem, findes der en række kategoriseringsværktøjer knyttet til ideologier, livssyn, teoretiske udgangspunkter, tidsepoker, seksualitet m.v.

Jura professoren D. Kelly Weisberg undersøger blandt andet i sin antologi "*Applications of feminist legal theory to women's lives*"¹⁶ forskellige feministiske retningers forhold til prostitution. Weisberg skitserer 6 primære typer af feminismer: Radikalfeminisme, socialistisk feminisme, marxistisk feminisme, eksistensialistisk feminisme og to liberalfeministiske retninger.¹⁷

I den indledende tekst bruger Weisberg forskellige parametre til at vise forskellene i disse feminismer med udgangspunkt i en diskussion om dekriminalisering af prostitution: *Hvilke kilder er der til kvindeundertrykkelse? Hvilke andre (coercive) effekter har prostitution? Hvilke løsninger er der af den sociale tilstedeværelse af prostitution? Hvilken rolle har kvinden som prostitueret? Hvilke degraderende effekter har prostitution? Hvilken position har de til dekriminaliseringsdebatten? Skal prostitution udryddes?*¹⁸

Weisbergs overblik er på mange måder mangelfuldt og mangler, udover det poststrukturalistiske perspektiv og det queerfeministiske perspektiv, at tids- og pladsbestemme disse feministiske kategorier.¹⁹ Derfor er denne kategorisering svær at bruge hvis man skal bruge den i en undersøgelse af feminismer i Danmark i 2008. Dog har de parametre hun bruger inspireret mine arbejdsspørgsmål omkring det at undersøge de traditionelle omdrejningspunkter i feministers syn på prostitution/sexarbejde²⁰. Meget er sket siden hun skrev sit værk, og poststrukturalistiske tanker har rusket godt og grundigt op i Weisbergs skarpe opdeling mellem feminismer og feminister. Dette har Jenny Gunnarsson Payne taget konsekvenserne af og hun vælger i sin afhandling "*Systerskapets logiker – en etnologisk studie av feministiska fanzines*" at bruge begrebet 'feministiske logikker', til at beskrive de forskellige retninger indenfor feminismen, i stedet for at bruge begrebet 'bølger' eller ideologiseringskategorierne som Weisberg. Payne forstår begrebet logik således: "*de regler som styr en institution, en praktik eller ett system av relationer mellan objekt*"²¹ og de forskellige feministiske logiker har historiske rødder i de forskellige feministiske

¹⁶ I introduktionen til Part I, kapitel 2 om prostitution, i Weisbergs antologi "*Applications of feminist legal theory to women's lives*" (1996)

¹⁷ Til trods for, at der er en tekst i den efterfølgende tekstsamling med et postmoderne udgangspunkt har Weisberg ikke inkluderet dette feministiske perspektiv i sit rids af forskellige feminismer, queerfeminisme er heller ikke inkluderet. Weisbergs bog er fra 1996 og trækker primært på ældre feministiske tekster, hvilket måske er årsagen til udvalget af feminismer.

¹⁸ Weisberg s.187-196

¹⁹ Weisbergs introduktion til den feministiske prostitutionsdebat er baseret i USA og hendes historiske introduktion stopper med 1970'ernes diskussioner om dekriminalisering. Weisberg s.187-196

²⁰ De desuden indledningen i Cornell, Drucilla (2000) "*Feminism and Pornography*"

²¹ Payne s. 26

bølger, men eksisterer sideløbende og interagerer med hinanden²². Payne beskriver tre logiker:

Den liberalfeministiske logik, har sit udspring i den første bølges feminisme fra slutningen af 1800-tallet, hvor rettighedskampen var i centrum, med politiske krav som stemmeret og lige løn for lige arbejde. Denne type feminisme har et universalistisk syn på kvindekampen og stræber efter at få kvinder indskrevet i den allerede skrevne mandlige historie, og er derfor også koblet til *”nationalstatens sociala och politiska liv”*²³. Payne understreger at denne tanketradition primært ses i ligestillings-politikken i de vestlige lande, hvor kvinders rettigheder er blevet institutionaliseret.²⁴

Den radikalfeministiske logik, har sit udspring i den anden bølges feminisme i 70'erne, der tog kampen for ligestilling i den offentlige sfære, ind i den private sfære og satte fokus på seksuel ligestilling, eksempelvis retten til abort og prævention. Altså et fokus på 'kvindelige spørgsmål' hvilket betyder at *”det er i sin egenskap av tillhörighet till gruppen ”kvinnor” snarare än i sin egenskap av autonomindivid man definieras som politisk subjekt”*²⁵.

Den postfeministiske logik, har sit udspring i den tredje bølges feminisme, der sætter spørgsmål til den feministiske forestilling om kvinder som universel gruppe og kvinder som havende en iboende kvindelig essens. Kritik af dikotomien mand/kvinde er tyngdepunktet og fokus ligger i at vise: *”den mångfald av skillnader som uppvisas såväl inom grupperna som mellan dem – liksom inom det enskilda subjektet”*²⁶. Payne understreger desuden at begrebet 'post' her ikke skal forstås som det der kommer efter feminismen, altså at feminismen har udspillet sin rolle, men snarere forstås *”som en fortsättning på feminismen likväl som ett kritiskt engagemang i dess principer”*²⁷. Altså feminismens møde med poststrukturalisme, queerteori ect.²⁸

Paynes post-strukturalistiske tilgang til sin definition af begrebet logiker, giver hende mulighed for at inkludere andre diskursteoretiske termer i sin undersøgelse af materialet. Eksempelvis bruger hun Chantal Mouffes agonisme-term til at beskrive et fælles søsterskab, hvor alle er enige om de grundlæggende spilleregler, mens de inden for disse rammer sagtens kan være 'antagonistiske', altså grundlæggende uenige, om holdninger og løsninger²⁹. Via denne teoretiske term formår Payne at sætte en hændelse som den dybe uenighed om hvad og hvordan 'et rigtigt feministisk fanzine'/'en rigtig feminist' er, ind i en kontekst af fællesskab på trods³⁰.

²² Payne s. 26-30

²³ Payne s. 27

²⁴ Payne s. 27

²⁵ Payne s. 28

²⁶ Payne s. 28

²⁷ Payne s. 29

²⁸ Paynes forståelse af termen 'post' vælger jeg at bruge i denne opgave, da Paynes uddybelse af termen giver mening i relation til denne opgave. Hvis der havde været mere plads, ville jeg nok have teoretiseret mig frem til et begreb der ikke ville have den implicite hentydning til en afskrivning af feminismen.

²⁹ Payne s. 121

³⁰ Payne s. 115-137

Der er altså flere forskellige logiker der i interrelationer med hinanden kan skabe nye og sammensatte feminismer alt efter tid/plads/krop/diskurs. Rammer hvori enighed og uenighed eksisterer. Derfor er begrebet 'feministiske logikker' mere brugbart til at undersøge hvilke feminismer der tales frem det fra sted hvorfra jeg og mine samtalepartnere sidder.

4. Analyseblikket

Linda Alcoff taler i sit essay: "*Cultural Feminism versus Post-Structuralism – The Identity Crisis in Feminist Theory*"³¹ for en tredje vej for den feministiske tradition, det hun kalder for "positionality". Alcoff beskriver positionaltitet som brugbart til at komme ud over den essensialisme der ligger i 'kulturel feminisme' (svarer til den radikalfeministiske logik)³² der kan, hvis man følger Weisbers kategoriseringer, rumme dem alle i en tilgang til 'kvinden' som havende en essens i sig selv der skal frigøres på den ene eller den anden måde. Men positionaltiteten kan også bruges til at komme uden om det Alcoff kritiserer i den feministiske poststrukturalisme nemlig en søgen væk fra den dekonstruerede 'kvinde' der, for at kunne handle feministisk, kræver en genskabelse af netop de kategorier der blev dekonstrueret³³. Begrebet positionaltitet kan altså bruges til at italesætte 'kvinden' som en relationel term der kun kan identificeres i en kontekst i konstant bevægelse og samtidig kan denne position som kvinder befinder sig i aktivt bruges som et sted hvor mening skabes (og ikke blot 'opdages')³⁴.

Det er en meget skarp opdeling Alcoff laver af to feministiske tanketraditioner, der ikke er brugbar i denne analyse, da interrelationerne og nuancerne, som Alcoff netop ikke finder interessante i hendes essay³⁵ er omdrejningspunktet for min. Dog bruger jeg Alcoffs begreb positionaltitet til at beskrive min egen og mine samtalepartneres position – for denne position hvorfra samtalen er optaget er netop et nedslag i en konstant bevægelse, samtidig med at mening, manifestationer og interrelationer skabes og genskabes. Dermed kan man sige at jeg i analysen undersøger feministers positionaltitet ud fra deres interrelationer mellem nutidige feministiske manifestationer, deres inspirationer fra de forskellige feministiske logiker og deres aktørskab i det feministiske comunitas. Järvinens prostitutions-perspektiver kan, ved at koble dem sammen med Paynes feministiske logikker give mulighed for at undersøge de forskellige tråde i samtalerne om prostitution/sexarbejde. Ved at arbejde med sammenhængen mellem de tre feministiske logikker og de tre perspektiver på prostitution/sexarbejde kan analysen arbejde både på selve casestudiet af

³¹ Alcoff s.330-355 i: "*The Second Wave – A Reader in Feminist Theory*" edt. Linda Nicholson, Routledge, 1997

³² Alcoff s. 332-341

³³ Alcoff s. 332-341

³⁴ Alcoff s. 349

³⁵ Alcoff s. 340

feministiske samtaler om prostitution/sexarbejde og på andre niveauer som hvordan disse tanke-tråde udtrykkes i de konkrete feministiske relationer. Disse perspektiver muliggør også at flette andre tanketraditioner end de feministiske sammen i analysen, der også gør sig gældende i relation til casestudiet, nemlig de diskursive³⁶ tilgange til prostitution/sexarbejde.

5. Metoder

Her beskrives brugen af en case, materialet, præsentation af samtalepartnerne samt interviewmetoder.

5.1 En case

For at belyse feministiske relationer, skæringspunkter og brudflader er jeg nødt til at have en case hvorfra jeg kan se på dette kludetæppe. Altså vælger jeg at fokusere på et enkelt område i stedet for at søge en generaliseret viden, og det er dette som sociologen Shulamit Reinhartz definerer som et case studie³⁷. Endvidere understreger hun at: *“The three major purposes for feminist case studies – in addition to generating and testing theory – are to analyze the change in a phenomenon over time, to analyze the significance of a phenomenon for future events and analyze the relation among parts of a phenomenon.”*³⁸ Her kan man sige at jeg fokuserer på det sidste formål, nemlig analyse af relationen mellem dele af et fænomen, i dette tilfælde feminisme og prostitution/sexarbejde. Jeg har valgt prostitution/sexarbejde som case, fordi det netop rummer en række af de feministiske tilgange til politik, og fordi løsningsforslag ofte står tydeligt i modsætning til hinanden til trods for at de bunder i de samme argumenter³⁹.

5.2 Materialet

For at kropsliggøre dette feministiske felt, prostitution/sexarbejde, i andet end min egen forskerkrop, har jeg valgt at samtale med en række forskellige feminister, som mit primære materiale. Disse feminister har det til fælles at de bor i København, at de er erklærede feminister, de er organiserede som feminister og at de har sagt ja til at samtale med mig. Jeg har, fra mit udgangspunkt 8.marts 2008, kontaktet feminister fra de forskellige organisationer og grupperinger der har været inde over en eller flere af de manifestationer der fandt sted den dag, for at samtale med så bredt et spektrum af feministiske positioner som muligt.

Guidelines for materialeindsamlingen (Se også Bilag 2 for brev til informanter):

- Jeg samtaler med feministerne, ikke som repræsentant for de organisationer de arbejder i, men

³⁶ Se desuden Jørgensen & Phillips (1999): ”Diskursanalyse som teori og metode”

³⁷ Reinhartz, Shulamit: “Feminist methods in social research” 1992, Oxford University Press kap.9

³⁸ Reinhartz s. 164

³⁹ fx: retten til egen krop, retten til egen stemme og anerkendelse som menneske, kampen mod patriarkatet, retten til at være et subjekt osv. Weisberg s. 187-196

som enkeltpersoner.

- Samtalepartnerne anonymiseres, dels fordi jeg har valgt dem ud fra deres feministiske position, men også fordi det feministiske miljø er ret lille i København – og det skal være indholdet og ikke navne der skal være fokus for denne opgave, også hvis den bliver læst i det feministiske miljø i København.
- Jeg har bedt mine samtalepartnere at give sig selv en feministisk titel der beskriver deres positioneringer i den feministiske comunitas. Det er altså ikke mig der tildeler mine samtalepartnere deres position, men dem selv. Herved får de en mulighed for at understrege deres positionering og forståelse af det feministiske felt gennem deres positionering/titelgivning.
- Samtalerne er optaget på en digital diktafon og vil blive slette når jeg er blevet eksamineret i opgaven.
- Siden det er en indholdsanalyse og ikke en tekstanalyse⁴⁰, transskriberer jeg ikke hele samtalen men blot de steder jeg bruger/citerer i opgaven.
- Jeg har givet mine samtalepartnere mulighed for både at lytte optagelsen igennem og ret til at kommentere/rette i det de siger. Ingen af mine samtalepartnere har benyttet sig af dette.
- Desuden har jeg givet dem mulighed for at læse og kommentere på analysen, de steder de er citeret og jeg ville så enten medtage de kommentarerne samtalepartnerne kommer med i selve analysen, hvis jeg fandt det brugbart, eller jeg ville medtage det som bilag. Dette valg begrundes jeg selvfølgelig i både opgaven og overfor samtalepartneren. Her har SRF, QIRF, RLRFAM og QF svaret uden kommentarer. RFIF og SF har ikke svaret.
- F skrev at hun, grundet ferie, ikke var i stand til at svare inden min deadline og ville derfor bede mig om at trække hendes citater ud af opgaven. Da jeg alene åbnede op for kommentarer men ikke tilbagetrækning af sin medvirken, havde jeg flere metodiske muligheder. Først overvejede jeg at trække hendes citater ud og omskrive dem til tekst. Til slut valgte jeg, på trods af hendes ønske, at medtage citaterne, så min tolkning af hende ikke stod alene, hvorved jeg nu har fastholdt muligheden for at andre kan kritisere denne tolkning.⁴¹

⁴⁰ Med 'indholdsanalyse' mener jeg en analyse hvor vægten ligger i meningerne/holdningerne i samtalerne, mens med 'tekstanalyse' mener jeg en analyse hvor vægten ligger på ordenes meningsskabelse i sig selv.

⁴¹ D. 5. sep (efter eksaminationen) skrev F følgende: *"Nu kan jeg forstå, at du alligevel har brugt mine citater på trods af, at jeg har bedt dig trække dem af tidsmæssige grunde. Jeg stod med det ene ben i lufthavnen, da de ankom på mail, og havde ikke andre muligheder end at bede dig trække mig ud. Jeg finder det ikke fair, at du trods min mail og bruger dem alligevel. Derfor: Jeg ønsker ikke at optræde på nogen som helst måde i opgaven, heller ikke i analysesnit eller oversigter. Jeg vil gerne fjernes helt fra din opgave."* Som jeg har mailet til min informant flere gange kan jeg ikke trække citaterne ud, siden denne mulighed ikke åbnes op for i bilag 1, 'brev til informanter'. Jeg finder det problematisk at denne mulighed alligevel tænkes og benyttes af en af mine informanter og vil i fremtiden skrive dette endnu mere eksplicit i det indledende brev så dette etiske metodologiske problemfelt ikke opstår. Desuden overstreger jeg alle F's citater med sort, i den opgave jeg ligger ud på Xerves, på den måde er det kun eksaminatoren der kan se citaterne hvorved denne informant på ingen måde kan identificeres.

- Slutteligt får de et eksemplar af opgaven som færdig, hvis de ønsker dette.

5.3 Oversigt over samtalepartnere

Samtale-partner	Alder	Feministisk organiseret i...	8. Marts	Om sin feministiske titel...
Radikal Lesbisk, Revolutionær Feminist, Autonom Marxist (RLRFAM)	39 år	Basisorganiseret i en af de autonome grupper i Kvindehuset, desuden organiseret i større seksualitetsseparatistiske projekter.	Ville have deltaget i "Feminists Unite" men skulle arbejde, så deltog i den efterfølgende separatistiske fest.	<i>"Jeg er radikal lesbisk, jeg er revolutionær feminist, jeg er autonom marxist... det er de tre betegnelser jeg kan sætte på de strategier, praktikker og måder at tænke ideologisk på som er sådan dækkende for det jeg laver i dag og for det jeg har lavet de sidste 15 år"</i>
Queer Feminist (QF)	34 år	Enhedslistens Queerudvalg (ØQ)	Valgte et fjerde arrangement, da: <i>"jeg syntes det var politisk uopoptunt at gøre hele demoen separatistisk fordi at jeg syntes at netop den parole er der en helt masse der har andel i"</i> så hun valgte at boykotte den og deltog i en happening i stedet.	<i>"i en lang periode var jeg ikke færdig med at indholdsudfylde queer og jeg er skide irriteret over at det queer var blevet ikke fuldstændig som skidt fra en spædekalv indebar feminisme, det skal det fandme, ellers er det dårlig, træls queer"</i> <i>"jeg er fandme traditionalistisk, magtkritisk feminist, så jeg er nok endt med at bide den i mig og sige: okay så, så queerfeminist da..."</i>
Sex-arbejdende Radikal Feminist (SRF)	50 år	Sexarbejdernes Interesseorganisation (SIO)	Medarrangør af lanceringen af hjemmesiden sexarbejderen.dk	Diskussion af hvorvidt sexarbejdet skulle fremgå af den feministiske titel for: <i>"Jeg syntes jo at det er dybt perverst at folk identificerer sig med deres arbejde"</i> . Men beslutter senere at: <i>"Eftersom at opgaven jo sådanset handler om forskellige grupperingers holdninger til ligepræcis prostitution/sexarbejde, altså der syntes jeg lige præcist det er okay at det er sexarbejdende radikalfeminist"</i>
Queer Inspireret Radikal Feminist (QIRF)	23 år	Feministisk basisgruppe, med fokus på diskussioner og feministiske arrangementer	Deltog i "Feminists Unite" og den efterfølgende separatistiske fest.	<i>"Jeg er radikalfeminist og jeg er meget stærkt konstruktivistisk"</i> <i>"Måske er jeg radikal queerfeminist - men jeg er bare ikke radikal queer, jeg er radikal feminist"</i>

Radikal Feministisk Inspireret Feminist (RFIF)	24 år	En feministisk diskussionsgruppe.	Deltog i "Feminists Unite" og efterfølgende fest	"Vi er meget indadvendte i vores gruppe... I: lidt basisgruppe-agtigt? RFIF: ja I: som jo også er lidt radikalfeministisk inspireret... må jeg kalde dig radikalfeministisk inspireret feminist? RFIF: ja det må du godt... jeg har ret svært ved det med titler.. (...) så det er nok et meget godt kompromis"
Socialistisk Feminist (SF)	Alder ukendt	Selskab for Ligestilling, der er politikskabende på to punkter: arrangementer om interessante emner og deltagere i den offentlige debat om ligestilling.	Medarrangør af 8.marts-initiativets demonstration og efterfølgende debatarrangement.	Ud fra sit socialdemokratiske ståsted valgte hun titlen: socialistisk feminist, da denne kobling mellem politik og feministisk arbejde var den der umiddelbart gav mest mening for hende.
Feministen (F)	46 år	Større dansk kvindeorganisation: [redacted] [redacted]."	Medarrangør af 8. marts-initiativet og projektet: "tag stilling mand"	[redacted] [redacted] [redacted] [redacted]" [redacted] [redacted] [redacted] [redacted] [redacted] [redacted] [redacted]"

5.4 Samtaler – ikke interviews

Jeg har meget bevidst brugt begrebet samtale i stedet for interview. Det har jeg af flere årsager: for det første, fordi det er/bliver en samtale mellem to feminister omkring prostitution/sexarbejde. Altså ud fra en fælles positionering 'udadtil' som feminist⁴². For det andet fordi denne metode henter inspiration fra det Järvinen og Mik-Meyer⁴³ kalder interaktionistisk metode. De skriver om den interaktionistiske tilgang til materialet: "*Her søger forskeren ikke en art iboende betydning i dokumentet, men anskuer i stedet dokumentet som et materiale, der henter betydning i – og afgiver betydning til – den sociale kontekst, som dokumentet bliver produceret og konsumeret i*"⁴⁴. En af de

⁴² Denne position er, som eksempelvis Payne har vist, et imaginært 'vi' der hele tiden forhandles, genforhandles og skabes (Payne s.32-33). Denne positionering 'udadtil', kan altså ses som en diskursiv kategori hvor forestillingen om et fællesskab bliver sammenhængskraften. Derfor bliver samtalen det der 'skaber kategorien' feminist i det øjeblik den føres.

⁴³ Järvinen, Margaretha og Mik-Meyer, Nanna (red.) "*Kvalitative metoder i et interaktionistisk perspektiv – interview, observationer og dokumenter*" Hans Reitzels Forlag, 2005

⁴⁴ Järvinen og Mik-Meyer s. 15

interaktionistiske tilgange til interviewmateriale er at undersøge de ”kategoriseringer af medlemskab” der er en del af de sociale møder⁴⁵, altså undersøge hvilke feministiske comunitas mine samtalepartnere og jeg inkluderes og ekskluderes fra gennem samtalerne. Järvinen skriver om begrebet at det indikerer ”at deltagerne i interview (interview-person og interviewer) ikke kun deltager som individuelle aktører, men også bliver positioneret og positionerer sig selv, som tilhørende specifikke sociale kategorier[...] da de er et vigtigt led i interviewerens og interviewpersonens bestræbelser på at forstå hinanden og ”at sammensætte og bekræfte en social verden med en genkendelig moralsk dagsorden”⁴⁶. Både Letherby⁴⁷ eller Reinhartz⁴⁸ viser, at ethvert interview er formet af interviewerens i og med at for eksempel relationerne mellem interviewer og interviewede, spørgsmålenes karakter og interviewerens forforståelse påvirker det indsamlede materiale.

6. 'Vi'-identifikation og 'I'-positionering

Et emne der gik igen i alle samtalerne var mig. Den akademiske feminist der stiller spørgsmålene, ud fra egne aktivistiske oplevelser og al den faglitteratur jeg kunne få fingrene i. Nogle af de feminister jeg samtaler med, er jeg uenig med, nogle er jeg enig med. Nogle argumenter kender jeg, andre er nye og nogle perspektiver tiltaler mig mere end andre. Det er min opgave, som forsker, at vise disse forskelle, relationer og alliancer – hvilket også er selve formålet med min opgave. Det er et projekt der kræver meget refleksivitet⁴⁹, siden min situerethed er et af komponenterne i både materialet og i tolkningen af materialet. At have både et analytisk overblik og en situeret rolle i samme materiale, er det kønsforskeren Diana Mulinari kalder for ’gemensam identifikation’⁵⁰. En ’vi’-identifikation kan ikke, i sig selv, bidrage til ’bedre kundskab’. Men ved bevidst og systematisk at arbejde refleksivt med sig selv, som forsker, kan det være et brugbart analytisk redskab. Et redskab, der via dette refleksive arbejde kan åbne op for en forståelse af eksempelvis ”under vilka vilkor och hur vi kommer att med utgångspunkt i informanternas berättelser och reflektioner bidra till utvecklande av en annan form av sociologisk tänkande”⁵¹. Dermed bliver teoretiseringen åbnet op og grænserne mellem de undersøgte og de undersøgende overskrives, hvis ”vi som forskare lär oss att vara både subjekt och objekt i kunskapssökandet”⁵².

⁴⁵ Järvinen og Mik-Meyer s. 31-32

⁴⁶ Järvinen og Mik-Meyer s. 32

⁴⁷ Letherby s. 123-130 i: ”Feminist research in theory and practice”, 2003, Open University Press

⁴⁸ Reinhartz kap.2

⁴⁹ Letherby s. 75-78

⁵⁰ Mulinari, 127 i: ”Forskarens biografi och situerad kunskapsproduktion” s.113-133 i Lundqvist, Åsa, Davies, Karen & Mulinari, Diana (red.): ”Att utmana vetandets gränser” 2005, Forlaget Lieber

⁵¹ Mulinari s.132

⁵² Ibid

Jeg er aktiv i den feministiske gruppe Kran⁵³, der blandt andet var medarrangør af ”Feminists Unite” - hvilket positionerer mig i samme comunitas som RLRFAM, SRF, QF, QIRF og RFIF. Hvorimod jeg står udenfor F og SF's feministiske comunitas. Det er altid nemmere at være kritisk overfor mennesker man ikke oplever som en del af sit eget feministiske comunitas. Der er derfor en risiko for, at jeg ikke er lige så loyal overfor F og SF's holdninger, som jeg er det overfor de andre. Samtidig har jeg arbejdet for Reden – stop kvindehandel, der også var en del af 8. marts-initiativet og har altså arbejdsmæssigt opholdt mig i F og SF's comunitas. Dermed er der en risiko for at jeg ikke er ligeså loyal over for SRF, QF eller RLRFAM der er i direkte opposition til denne comunitas som overfor F og SF.

'Vi' identifikationsfaktoren⁵⁴ gik igen i alle mine samtaler; vi'et i form af både 'vi som feminister'(i alle samtaler), 'vi som en del af den venstreradikale fløj' (RLRFAM, QF, QIRF, SRF), 'vi som kvinder' (F, SF, RFIF, QIRF), 'vi som aktivister' (QIRF, RFIF, QF, RLRFAM), 'vi som queers' (QF, SRF), 'vi som en del af samfundet' (F, SF, RFIF, QIRF) eller 'vi som akademikere' (RLRFAM, QF, QIRF). 'Vi' er meget, 'os feminister', og alt efter 'vores' positionalitet i de feministiske comunitas ser 'vi' hinanden som mere eller mindre inkluderede i 'vores' feminisme og 'vores' frigørelse.

Derfor var mine samtaler ikke alene en 'vi' identifikation men også en du/i positionering. 'I i Kran' (RFIF, QIRF, RLRFAM, QF), 'dig som akademiker' (SRF, F), 'I i det autonome miljø' (F), 'I i ”Feminists Unite”' (SRF), 'dig, der ikke har taget endelig stilling' (F, SF, SRF) eller 'dig som jeg ikke kender' (F, SF, SRF). 'Vi' identifikationen varierede derfor i styrke, alt efter samtalepartner, og derfor var samtalerne også forskellige i forhold til hvor meget vi samtalte og hvor meget jeg interviewede.

Hvis min positionalitet i de feministiske comunitas havde været et andet sted, havde identifikations og modstillings processerne givetvis været anderledes, og dermed også været andre samtaler at analysere ud fra.

7.Udgangspunktet for samtalerne

D. 8. marts 2008 var der i København især tre manifestationer, der på hver deres måde belyste prostitution og feminisme. Disse tre fungerer som baggrund for denne opgaves case studie, og bruges derfor som udgangspunkt, for at tale om prostitution/sexarbejde og feminisme, med de forskellige samtalepartnere gennem opgaven. Mine samtalepartnere er valgt ud fra deres positioneringer i disse manifestationer for at kunne belyse feltet så nuanceret som muligt.

⁵³ www.kranerne.dk

⁵⁴ Mulinari, (2005) s.127

7.1 Forbyd sexkøb nu! - Tag stilling mand!

Det største initiativ 8. marts 2008 var en stor demonstration baseret på et bredt samarbejde ved navn '8. marts-initiativet'⁵⁵. Her havde politiske ungdomsbevægelser, politiske partier, kvindeforeninger, græsrodsorganisationer og sociale institutioner etableret et samarbejde med flere kvindebevægelser. *"Med demonstrationen stilles tidens vigtigste kvindepolitiske krav: Forbyd sexkøb nu! Ingen kvinder skal være til salg. For første gang i danmarkshistorien sættes **sexkøbernes ansvar under lup**. 8. marts-initiativet har startet opgøret med 300.000 danske sexkøberes privilegium: retten til ustraffet at udnytte kvinder, drenge og børn i sexindustrien"*⁵⁶ som de skriver i deres pressemeddelelse.

8. marts-initiativet organiserede både en demonstration og et efterfølgende arrangement med *"Mandepanel om mænd og sexkøb, workshop om handel med kvinder, forskerworkshop om prostitution"*⁵⁷ og en fest om aftenen. Der var mellem 500 – 1300 deltagere i demonstrationen⁵⁸ og hele arrangementet var for både mænd og kvinder. Op til og efter 8. marts igangsatte Dansk Kvindesamfund, der er en af kræfterne bag 8.marts-initiativet, en webkampagne med titlen *"Tag stilling mand!"*. Her opfordres mænd til at tage stilling til sexkøb, ved at lægge et billede af sig selv og en kort tekst med en støtteerklæring for et forbud mod sexkøb ud på hjemmesiden:

www.tagstillingmand.dk.⁵⁹

7.2 Pressemøde for sexarbejde.dk

"Er sexarbejderne hjælpeløse ofre eller er de vidt forskellige individer med handlekraft? Mange mennesker har en mening om prostitution, men meget få lytter til, hvad de prostituerede selv mener. Men det betyder ikke, at de prostituerede ikke har en mening! Nu giver en ny hjemmeside, www.sexarbejde.dk, de prostituerede talerum på deres egne præmisser." Sådan lød introduktionen på en invitation til et pressemøde 8. marts 2008⁶⁰. Denne hjemmeside er et samarbejde mellem debatnetværket Seksualpolitisk Forum, organisationen Gadejuristen og det nystiftede Sexarbejderne

⁵⁵ 8. Marts initiativet består af : Danmarks Socialdemokratiske Ungdom, Dansk Kvindesamfund, Demos, Enhedslistens Kvindeudvalg, feministisk forum, Gefion, Hope Now, Kvinder i Musik, Kvindernes Internationale Liga for Fred og Frihed, Kvinder i Sort, Kvinderådet, Kvindelige Kunstneres Samfund, Kvindernes U-landsudvalg, Landsorganisation af Kvindekrisecentre, Reden, Reden Stop Kvindehandel, Selskab for Ligestilling, SF's Ligestillingsudvalg, SFU København, SUF's Kvindegruppe, Soroptimist International i Danmark, Progressive Centre for Women Equalization Studies and Research & Zonta

⁵⁶ Pressemeddelelse: "07.03.08: Kvindebevægelsen udfordrer mænds ret til at købe sex" -fremhævelserne er originale. <http://www.tagstillingmand.dk/presse/080307.shtml>

⁵⁷ Pressemeddelelse: "07.03.08: Kvindebevægelsen udfordrer mænds ret til at købe sex" -fremhævelserne er originale. <http://www.tagstillingmand.dk/presse/080307.shtml>

⁵⁸ Knudsen, Jesper: "De stærke kvinder demonstrerede" - henholdsvis politiets og arrangørernes tal.

⁵⁹ Der er ikke et løbende tal for hvor mange profiler der ligger, men i 8. marts initiativets pressemeddelelse pr 7. marts har næsten 100 mænd givet deres støtte. Desuden har de også startet en underskriftindsamling hvor, i skrivende stund, 2067 personer har skrevet under (7.maj 2008).

⁶⁰ <http://www.sexarbejde.dk/>

Interesse Organisation, SIO⁶¹

De valgte at lancere hjemmesiden ”i forbindelse med Kvindernes Internationale Kampdag d. 8. marts 2008, fordi de fleste prostituerede er kvinder, og fordi de ønsker at blive hørt i debatten, blive taget alvorligt og anerkendt på lige fod med andre.”⁶²

7.3 Sexarbejderne Interesse Organisation

SIO blev stiftet d. 5.marts 2008 af syv prostituerede⁶³ og kalder selv organisationen for ”et samlings- og kontaktsted og politisk talerør for alle sexarbejdere.”⁶⁴ Lanceringen af sexarbejde.dk fik også meget mediebevågenhed⁶⁵ og SIO og 8.marts-initiativet blev, i medierne, fremstillet som de to primære initiativer der fandt sted på dette års internationale kampdag for kvinder. De stilles op og stiller hinanden op som hinandens modstandere⁶⁶ og debatten om prostitution står, som 8.marts-initiativet skriver det i deres pjece ”Tag stilling”, skarpt mellem modstandere og tilhængere af en kriminalisering af sexkunderne⁶⁷.

7.4 Feminists Unite! – This is an international liberation fight.

Den tredje manifestation d.8.marts 2008, var den eneste der tydeligt positionerede sig som feministisk, den eneste der var separatistisk, men også den eneste der ikke tog tydeligt stilling i forhold til prostitutions/sexarbejds debatten. Der var omkring 400 kvinder og transseksuelle i demonstrationen.⁶⁸ Efterfølgende var der separatistisk folkekøkken og fest. Udgangspunktet i denne demonstration var at markere at feministisk solidaritet ”er højaktuel i Danmark i dag.”⁶⁹ Med dette udgangspunkt omkring feministisk solidaritet, vendte initiativet blikket væk fra sexarbejde som sådan, til virkningerne af en racistisk politik for de migrerede/traffikerede sexarbejdere. Altså et forsøg på at kontekstualisere og nuancere debatten om migration/trafficking, ud fra et anti-racistisk feministisk perspektiv.

8. Analysen

Analysen er inddelt i fire dele der svarer på mine fire arbejdsspørgsmål:

Afsnit 9 ”Definitioner af prostitution/sexarbejde” svarer på spørgsmålet:

Hvad er prostitution/sexarbejde set ud fra samtalepartnerens perspektiv?

Afsnit 10 ”Uligestilling, undertrykkelse eller frigørelse” svarer på spørgsmålet:

⁶¹ www.s-i-o.dk

⁶² <http://www.sexarbejde.dk/>

⁶³ Steensbeck, Bjarne: ”Det er da bedre end at sidde ved kassen i Supermarkedet”

⁶⁴ <http://www.s-i-o.dk/>

⁶⁵ <http://www.s-i-o.dk/> under punktet nyheds-arkiv

⁶⁶ Se eksempelvis sexarbejde.dk's pressemeddelelse eller Kinch, Nanna: ”Frihed og prostitution”

⁶⁷ s.3 i ”Tag stilling”pjece udgivet af 8.marts initiativet

http://www.tagstillingmand.dk/8_marts_2008/tag_stilling_pjece.pdf

⁶⁸ Lindblom, Martin: ”8. marts 08: feminisme, separatisme, ligeløn og sexkøb”

⁶⁹ Pressemeddelelse for Feminists Unite: <http://debat.modkraft.dk/read.php?7,107592,107592#msg-107592>

Hvad er fænomenet prostitution/sexarbejde udtryk for?

Afsnit 11 ”**Brudflader og handlingsperspektiver**” svarer på spørgsmålet:

Hvilke brudflader kommer til udtryk i samtalerne og hvilke feministiske handlingsperspektiver og muligheder gives der ud fra disse brudflader?

Afsnit 12 ”**Kampen for frigørelse**” svarer på spørgsmålet:

Hvilke feministiske skæringspunkter ses i samtalerne – hvilke feministiske logiker fremhæves i samtalerne og hvilke udelades?

Tegn sætning i citater:

... = pause i samtalen

[...] = udklip i citatet

(kommentar) = hændelse under samtalen

[kommentar] = ord indsat i citatet for at understrege en mening

9. Definitioner af prostitution/sexarbejdsfeltet

At det er svært at definere hvad prostitution/sexarbejdsfeltet rummer er der generel enighed om blandt samtalepartnerne. SF siger det ganske klart: *”det er, jamen tror jeg egentlig nok bliver ret bredt, det er vel hvis man giver en seksuel ydelse, hvis man kan kalde det det, for noget andet om det så er penge[...] eller om det er alle mulige andre materielle ting”*.

Hvilke vægtninger der lægges i definitionen viser mine samtalepartneres forskellige tilgange til feltet. De viser sig for eksempel i, i hvilke ord der bruges i talen om prostitution/sexarbejde, i hvorvidt det er salg af krop eller ydelse der foregår og i talen om hvad der ikke er prostitution/sexarbejde - her eksemplificeret med talen om det heteroseksuelle ægteskab, men trafficking af mennesker til prostitution/sexarbejde kunne også have været brugt som eksempel.

9.1 Ordene der bruges

Hvilke ord der bruges i samtalerne viser hvilke tilgange til prostitution/sexarbejdsfeltet der tales ind i. Ordet sexarbejde bruges kun af de samtalepartnere der er imod at kriminalisere feltet. Som QF siger det: *”jeg kalder dem for sexarbejdere ...For at tilkende dem noget agens, altså noget handlekraft”* SRF bruger ordet sexarbejder om sig selv da det her signalerer, at det er et arbejde, der som alt andet arbejde, er ydelse mod betaling, hvorimod ordet prostitution usynliggør det arbejdsmæssige perspektiv og dermed også kampen for arbejdsrettigheder for sexarbejderne selv. RLRFAM bruger begrebet sexarbejde eller sexarbejdsfeltet *”forstået som et socialt produktions felt hvor der sælges og udbyttes, ligesom man kan sige det om ikke bare om fabriksarbejde, men også uddannelsesfeltet og så videre”*. De refererer alle tre, i denne sammenhæng, til hvorledes diskussionerne omkring prostitution/sexarbejde også har påvirket brugen af ordene. RLRFAM

siger: ”Men når jeg alligevel godt kan finde på at tøve når jeg siger ordet sexarbejde, det er at dem der lige har patenteret ordet prostitution er i høj grad nogen som har en moralsk dagsorden i forhold til at gå ind i debatten om sex som arbejde.” og fortsætter med at ride diskussionen op således: ”så der er en moralsk kritikdiskurs hvor man primært siger prostitution og en sexarbejde diskurs hvor man også siger at sex er en vare, men syntes at det er helt fint at det er en vare ligesom sæbe er det... og der har jeg det sådan at ligesom jeg godt vil ha lov til at gå ind og problematisere salget af sæbe og dem der producerer, så vil jeg selvfølgelig også have lov til at forholde mig sådan til sex... altså så derfor så tror jeg egentlig at jeg tit siger prostitution skråstreg købesex” Alt efter hvilke ord der bruges om prostitutions/sexarbejdsfeltet træder forskellige områder dermed i forgrunden for hvilke perspektiver der kan italesættes og problematiseres og hvilke der ikke kan. Af de samtalepartnere der bruger begrebet prostitution, er det kun QIRF der har reflekteret over sit ordvalg. Men den refleksion viser ganske tydeligt begrebernes tyngde:

”Jeg tror at , Jeg tror mit udgangspunkt med at tænke i prostitution og arbejde med hele det emne, har været meget [...] sådan i udgangspunktet meget [...] afstands[tagende] - eller det har været - lidt lige som når man snakker om de fattige i Afrika- så har det været et spørgsmål om de stakkels prostituerede - det er et meget distanceret udtryk at sige prostitueret fordi det er ligesom - sexarbejder så bliver det legalt ikke - prostitueret der er ikke, der er ikke afgjort om det er et legalt erhverv eller ej - eller sådan- Hvor at sexarbejder, der går for mig noget ... noget mere accepteret og legalt ind i ordet.

I : Mere stillingtagen eller hvad?

QIRF: ...nok, ja... Men jeg ville sagtens kunne sige sexarbejder, uden, uden at have taget stilling til det... Jeg er bare vandt til at snakke om prostitution og prostitueret... Men det er jo et stenet begreb, for det er jo passivt. Det er folk der er prostitueret - det er ikke noget de har gjort sig selv. Så det er jo nok også den ..den tanke der ligger i det at det er folk der er tvunget ind i det”

9.2 Krop eller ydelse?

Hvad er det egentlig der sker i prostitutions/sexarbejdsfeltet? Fokus i samtalerne flyttede sig hele tiden fra at handle om det enkelte individ i prostitutions/sexarbejds feltet (sælger og køber), til at handle om sin egen tilgang til sex og de strukturelle uligheder (heteronormativitet, patriarkat, kapitalisme). På individplanet fangedes diskussionerne omkring dikotomier som krop/ydelse, følelser/arbejde, privat/offentligt.

”RFIF: men det er bare ikke inde i det private... eller sådan noget... men det er måske også lidt underligt at den private sfære og følelsetingene og sådan noget det skal ...

I: altså fordi at det er sex er det noget andet [end arbejde], eller hvad?

RFIF: Ja

I: hvorfor gør sex forskellen?

RFIF: ja jeg ved det heller ikke... (griner) men jeg kan ikke forklare hvorfor...

Sex rammer ind i noget der tilhører den private sfære, eller "hører ind under noget helt andet i menneskelivet end det at gå på arbejde" som SF formulerer det. Dikotomien privat/offentlig opretholdes i dette perspektiv på seksualitet og prostitutions/sexarbejdsfeltet, en opdeling der også understreges i andre af mine samtaler. Det primære argument er fokuseringen på det skadelige for den enkelte prostituerede/sexarbejder som individ. F taler i denne forbindelse om det psykologiske begreb disassociering,⁷⁰ altså en frakobling af ens krop mens ydelsen sker, og at denne disassociering er skadelig for det enkelte individ, da de handlinger det indebærer ligger tæt op af det man gør med sin partner i sit private seksualliv.

I modsætning hertil understreger SRF: "Det er fuldstændig som almindelig sex, der er bare penge involveret [...] og det er sygt[at mene man sælger sin krop], man bliver enige om en pris for en ydelse". Hun ophæver på sin vis dikotomien imellem offentlig/privat og arbejde/følelser, ved at understrege arbejdspektivet i handlingen samtidig med at hun sammenligner ydelsen med 'almindelig sex'. Denne sammensmeltning af dikotomier, giver SRF et positivt syn på prostitutions/sexarbejdsfeltet.

Disse dikotomier sammensmeltes også, men med negativt fortegn af F, der mener at der mangler begreber til at beskrive den transaktion der reelt sker i prostitution/sexarbejdsfeltet:

F: "

.....". Her ophæves dikotomien mellem arbejde og følelser ved at F bruger et begreb hun kalder disassociation, der kan beskrive denne transaktion hvor både det at sælge en ydelse og risikoen for at ødelægge sin krop kombineres. F og SRF's vej til at ophæve dikotomierne, og dermed den enten positive eller negative betydning dette tilskrives, kan beskrives som en kobling mellem forskellige feministiske logiker og prostitutionsperspektiver, siden hverken det funktionalistiske prostitutionsperspektiv eller den liberalfeministiske logik er dækkende for deres tilgange til feltet. Hvor F (røde pile) med sine komponenter går via det feministiske prostitutions-perspektiv går SRF (blå pile) via det sociale

⁷⁰ SF bruger termen skuespil for at beskrive samme situation.

interaktionsperspektiv. Denne sammenvævning kan bedst beskrives i følgende diagram:

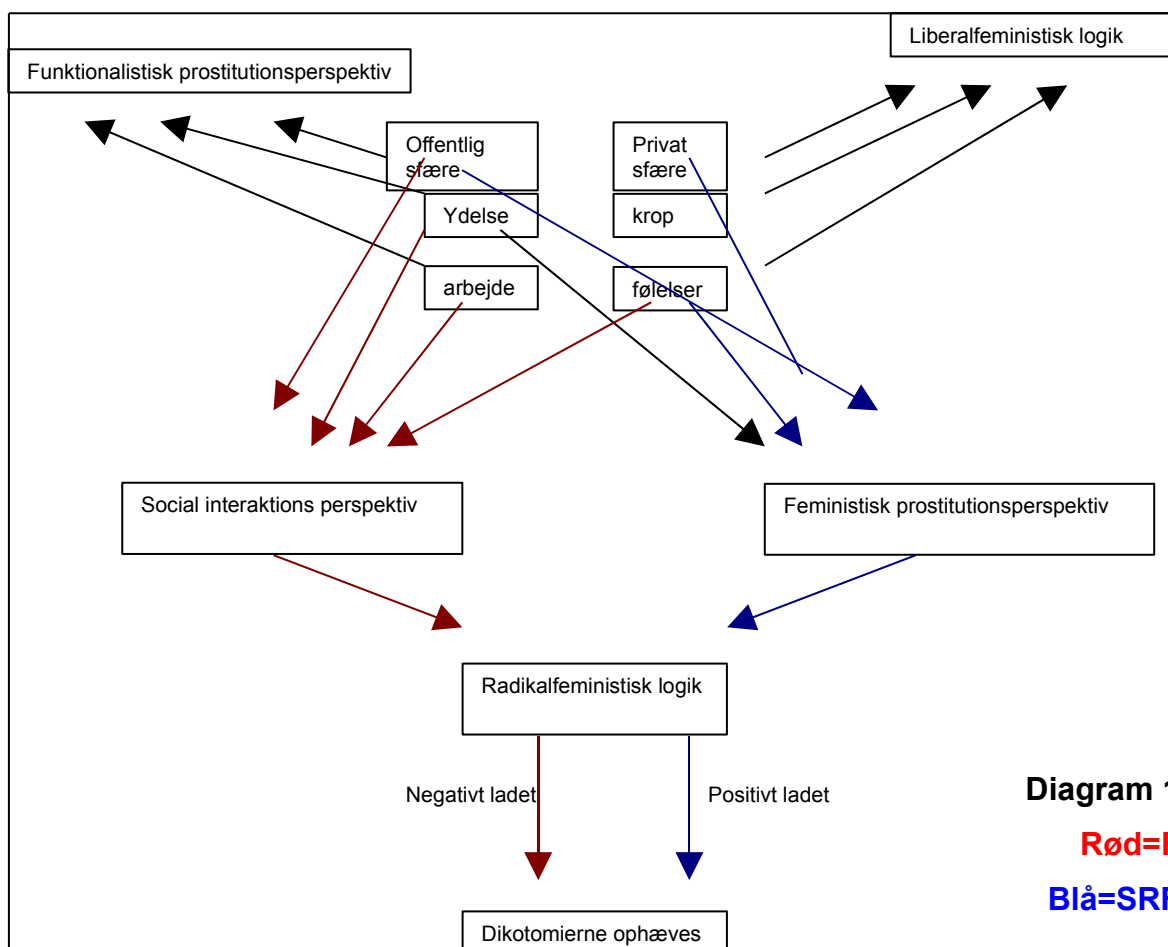

Diagram 1

Rød=F

Blå=SRF

Dette eksempel viser kompleksiteten i hvordan feministiske tanketraditioner og prostitutionsperspektiver, kombineret med hvilke begreber der gøres centrale i relation til sex og prostitutions/sexarbejdsfeltet, kan føre til samme slutsats. Her bliver slutsatsen en ophævelse af dikotomier i radikalfeministisk tanketradition - med forskellig handlingsperspektiv.

9.3 Ægteskab og prostitution/sexarbejde

At italesætte en kobling mellem prostitution/sexarbejde og det heteroseksuelle ægteskab/parforhold er ikke en ny tanke i feministiske kredse, Simone De Beauvoir skrev eksplicit om denne kobling i midten af 1940'erne i sit feministiske hovedværk: *"Det andet køn"*⁷¹, og tanken har levet videre op igennem den feministiske historie. Tydeligst i den anden bølges feminisme i 70'erne, hvor

⁷¹ *"Fra et økonomisk synspunkt er hendes [den prostitueredes] situation en parallel til den gifte kvindes [...] for dem begge er kønsakten en tjenesteydelse; den ene er ansat for livstid af en enkelt mand; den anden har flere klienter, der betaler hende pr. ydelse. Den ene bliver beskyttet af en enkelt mand mod alle de andre; den anden bliver beskyttet af alle mod en enkelts enerådende tyranni. I begge tilfælde er den fortjeneste, hun får ind ved at give sin krop hen, begrænset af konkurrencen; ægtemanden ved at han kunne have taget en anden kone; kvindens opfyldelse af de 'ægteskabelige pligter' er ikke en gunstbevisning, det er indfrielsen af en kontrakt; og i prostitutionen kan mandens begær, som ikke er individuelt men artsbestemt, tilfredsstilles på ligegyldigt hvilken krop"* s.190-191 i Beauvoir, Simone de *"Det andet køn"* bind 3 (1999)

modreaktionen blev en kamp for kvindens ret til seksualitet og selvbestemmelse over sin egen krop⁷². Denne kobling bruges også af mine samtalepartnere til at udforske grænserne for hvornår noget kan defineres som prostitution/sexarbejde.

”*Det private er politisk*” var sloganet i den anden feministiske bølge, og denne radikalfeministiske logik kommer også frem i mine samtaler; ægteskabet kan ses som en prostitutions-situation men hvilke konsekvenser dette perspektiv giver på definitionen af prostitutions/sexarbejdsfeltet varierer alt efter hvilke andre perspektiver og logiker der trækkes på – og hvilken kontekst der tales ind i. Prostitutions/sexarbejdsfeltet rummer en metafor for det at udnytte og overskride et andet menneskes grænser, som F formulerer det: ”

[Redacted text block]

En definition af prostitutions/sexarbejdsfeltet står ikke helt til at skille fra den diskursive betydning begreberne har i samfundet. At blive 'til falds' som F udtrykker det, er noget der ikke kun rammer de reelle prostituerede/sexarbejdere, men også noget som kan opleves i andre relationer, så som ægteskabet.

Denne radikalfeministiske logiks tilgang til prostitutions/sexarbejdsfeltet møder i mine samtaler også den postfeministiske logiks tilgang. QF kalder prostitution/sexarbejde: *”en eller anden form for skæringspunkt mellem seksualitet og økonomi, vil jeg sige ik' og det er et meget ekspliciteret skæringspunkt – fordi jeg vil jo også mene at ægteskabet er det, men prostitution er sådan den der... det der et fænomen der skal legitimere en anden udveksling som er analogt, syntes jeg, med ægteskabet, men så har vi så det her konstitutive udenfor prostitution som skal forstille at være noget væsensforskelligt andet end det heteroseksuelle ægteskab og det mener jeg jo ikke at det er.”*

Her tolkes den radikalfeministiske tanketradition ind i den postfeministiske logiks queerperspektiv, en tolkning der går igen hos SRF der kobler det stigende fokus på kriminalisering af prostitution/sexarbejde sammen med generelle samfundstendenser, og fortsætter koblingen med at beskrive fortalerne for en kriminalisering som *”desperate forsvarere af det heteroseksuelle monogame parforhold”*.

Den radikalfeministiske tanketradition er her tydelig i forsøget på at definere prostitution/sexarbejde. Hvilke tolkningsperspektiver der lægges i koblingen mellem prostitution/sexarbejde og ægteskab varierer meget alt efter hvilke rammer den indsættes i. Sættes det ind i den queerfeministiske kritik af heteronormativiteten som QF og SRF gør det, fjernes det

⁷² Payne s. 28

”*væsensforskellige*” mellem det heteroseksuelle parforhold og prostitutions/sexarbejder feltet – og den dikotomiske opdeling mellem dem ophæves. Sættes den ind i en marxistisk arbejdsanalyse som SRF og RLRFAM gør det, ophæves ligeledes det unikke ved parforholdet og gøres til endnu et produktionsfelt i et arbejdsmæssigt hierarki.

Indsat i et magtperspektiv hvor prostitutions/sexarbejdsbegrebet læses som en metafor for at overskride grænser og udnytte et andet menneske, som SF, F, RFIF og QIRF gør det, bliver koblingen ensbetydende med endnu et felt hvori der skal kæmpes mod patriarkatets skadevirkninger.

10. Uligestilling, undertrykkelse eller frigørelse?

Hvad betyder det for et samfund og for os som feminister, at et fænomen som prostitution/sexarbejde eksister? Vi er på den strukturelle plan nu, og samtalepartnerne undersøgte fænomenet ud fra en anerkendelse af dets kompleksitet og interforbundethed af fokuspunkter og perspektiver. Det er vigtigt at understrege at de fleste af mine samtalepartnere skiftede fokuspunkterne ud undervejs i samtalerne alt efter hvilke spørgsmål jeg stillede, desværre kan jeg ikke undersøge alle de tråde mine samtalepartnere udvikler i denne opgave - grundet pladsmanglen.

Her vil jeg fokusere på tre af hovedtrådene i samtalerne undersøgelse af prostitution/sexarbejde; *queerperspektiv*, *kapitalisme kritisk perspektiv* og *et patriarkat perspektiv*. Hvad der sættes i fokus er dermed også afgørende for hvilke magtområder der italesættes og kritiseres (Se Diagram 2)..

10.1 Patriarkalske perspektiver

”F: [REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]”

Når patriarkatet sættes i fokus i tilgangen til feltet, trækkende på den radikalfeministiske

tanketradition, er det de ulige kønnede magtrelationer der træder tydeligt frem. Som F's citat viser, bliver det dermed ikke alene de prostituerede/sexarbejderne der rammes af patriarkatet, men alle kvinder, siden det påvirker tilgangen til egen seksualitet og køn (Se Diagram 2). At fænomenet prostitution/sexarbejde eksisterer er ifølge F, principielt set et udtryk for et stærkt uligestillet samfund, der positionerer kvinder – som generel kategori – som en form for vare, der er tilgængelig for mænd – som generel kategori.

Dette link imellem at arbejde for en kriminalisering af sexkøberne, og at bekæmpe patriarkatet, gør at det ikke er den enkelte kvinde der sættes i centrum af den feministiske kamp, men et universelt kvindeobjekt. Alle kvinder rammes af det faktum at de kan købes, og ikke kun de prostituerede/sexarbejderne, men alle kvinderne i et samfund hvor denne mulighed eksisterer.

Denne forståelse af at kvinder er noget der kan købes, går begge veje. Det er ikke kun mænd – som kategori - der ser sig selv som potentielle købere af sex hos kvinder – som kategori - men også kvinderne – som kategori- der ser sig selv som potentielle prostituerede/sexarbejdere. RFIF formulerer det således:

”I: men bliver det på en eller anden måde ... nu spørger jeg bare... et udtryk for at når du skal ind og være hjemmehjælper for ham bagefter,⁷³ så er du det... eller at du på en eller anden måde identificerer dig med, eller bliver identificeret som en kvinde der potentielt kunne yde?

RFIF: Ja! Det er det faktisk rigtig rigtig meget...”

Disse symbolske identificerings kategorier er det der reproducerer patriarkalske strukturer og fastholder kønnene i en uligestillet dikotomisk relation som henholdsvis 'nyder' og 'yder'.

Med patriarkat-perspektivet i fokus er prostitutions/sexarbejdsfeltet, som fænomen, en generel forhindring for ligestillingen mellem mænd og kvinder på samfundsniveau. Dermed bliver det så også et stort samfundsproblem at prostitution/sexarbejde eksisterer i dets nuværende form og lovmæssige placering. At flytte fokus fra de individuelle prostituerede/sexarbejdere til et strukturelt niveau gør det samtidigt muligt at se de involverede parter som en del af noget større og altså i sig selv hverken ofrer eller frie individer. RFIF formulerer det således:

”I: altså er de nogle ofrer der skal reddes eller hvad?

RFIF: nææh, så ville jeg sige det nærmest sådan om alle kvinder, fordi man bliver opdraget til at være ydende, og i en eller anden form bliver rost for ikke at have styr på sine egne behov...”

Ligesom fænomenet prostitution/sexarbejde rammer alle kvinder, er dét at være et offer for de patriarkalske strukturer også noget der rammer alle kvinder, inklusive de prostituerede/sexarbejderne. Derfor bliver de heller ikke mere ofre end andre kvinder – de patriarkalske strukturer

⁷³ RFIF fortalte om at man på et plejehjem hun arbejdede på bestilte en prostitueret/sexarbejder til en af beboerne. Hun understegede ubehaget i denne situation, hvorfor jeg stiller spørgsmålet som citeret.

rammer dem bare mere direkte.

Med et patriarkalsk perspektiv i fokus åbnes mulighederne for at kritisere de strukturelle uligheder i relation til køn og hvilken betydning disse har for 'os som kvinder'/'os som samfund'.

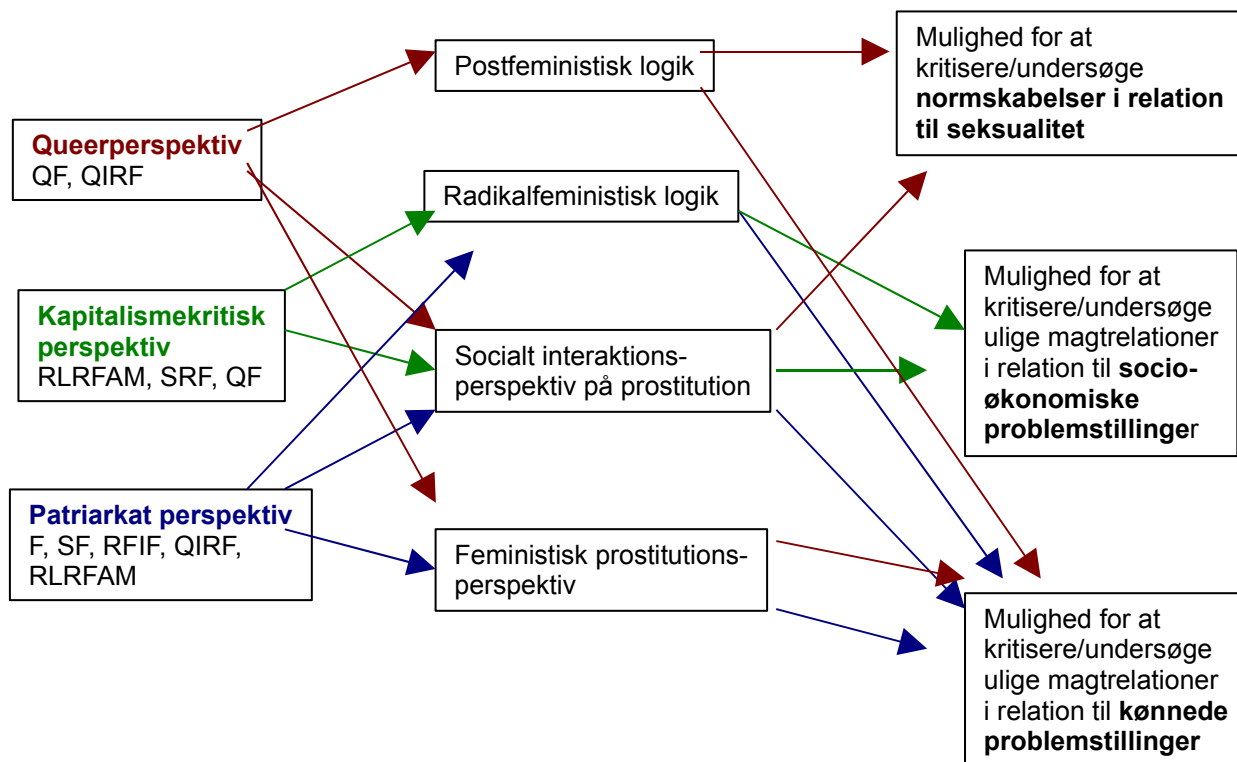

Diagram 2

10.2 Kapitalisme kritiske perspektiver

RLRFAM: ”Og der syntes jeg der er en stigende [...]tendens til, som hænger helt sammen med neoliberalismens fremvækst og neokonservatismens fremvækst i interaktion med den – med at frigørelse er noget der kan opmåles, det kan fokuseres, det kan aflæses i dit tøj, det kan aflæses i helt konkrete praktikker og kan vi få den form for tøj og den form for konkrete praktikker til at forsvinde, til at gå helt ud af billedet så har vi opnået resultater. Det er en meget meget ikke-strukturel analyse der fører til at tro at det er øringer og tørklæder og det at sælge sex i sig selv som skaber patriarkatet. For det er naturligvis den placering og det at mulighederne er så begrænsede for at vælge, der er problemet. Og hvis man ikke angriber det, ja så er det fuldstændig lige meget at fjerne objekterne for der opstår bare nogle nye. Du fjerner intet ved det, om man så må sige.”

Kampen for at fratage patriarkatet magt ved at kriminalisere sexkøberen italesættes i forrige afsnit som en strukturel kamp for frigørelse, som RLRFAM understreger at det er det netop ikke. Det ikke at se det store billede af samspillet mellem patriarkat og kapitalisme, men alene symbolet på dette billede: prostitution/sexarbejde, gør at denne kamp, i følge RLRFAM ikke flytter noget afgørende i det strukturelle perspektiv.

Et eksempel på det billede der er større end prostitutions/sexarbejdsfeltet giver RLRFAM senere i samtalen: *"der er jo faktisk nogen [...] som er i stand til at sige: for mig at se handler det med en analyse om at så længe nogen kvinder kan sælges kan alle sælges – og der er det jeg syntes at vi skal til at være vaksere som feministiske bevægelser og organiseringer og sige: det har du fuldstændig ret i og der sælges konstant kvinder og der sælges også mænd men det gør der bestemt ikke kun på sexarbejds feltet men vi må gå ind og være med til at vise hvad det er for et økonomisk differencieringsfelt og vise hvordan det over en hel linie er kønnet og så kan vi krafteddermig diskutere hvad vi så gør ved det, derfra ik'"*

Det er altså ikke i sig selv det at nogle kvinder sælger sex til nogle mænd, der er problemet, men at prostitutions/sexarbejdsdebatten indsnævrer det perspektiv på intersektionen mellem køn, arbejdshieraki og kapitalisme der, ifølge RLRFAM, burde være udgangspunktet for en feministisk analyse - også af dette felt.

Dette udgangspunkt bruger SRF også og påpeger: *"Alle sexarbejdere som jeg har hørt udtale sig, [...]siger klart der er store problemer i branchen, men de problemer der er i branchen, hvordan løser man dem? Der er en masse der mistrives, eller en masse tror jeg så ikke på at der er, men dem der mistrives, de skal ikke være der. Altså, i alle andre erhverv der bliver der jo, for der har folk som regel rettigheder og som regel en fagforening [...]hvis man er pædagogmedhjælper og får en på lampen fordi man arbejder med psykisk udviklingshæmmede – jamen altså så er der support og sygemelding og psykologhjælp og jeg skal komme efter dig ik'"*

SRF flytter altså også fokus fra selve prostitutions/sexarbejderfeltet over på de arbejdsmæssige problematikker der gør det svært at skabe ordentlige rammer for arbejdet. Noget der kun kan blive muligt hvis feltet anerkendes som et arbejdsmæssigt område. Hermed åbnes op for en kritik af de ulige magtforhold imellem produktionsfelter og en kritik af socioøkonomiske problemstillinger. (se Diagram 2)

Generelt for mine samtalepartnere anerkendes linket mellem kapitalistiske og patriarkalske strukturer. Af mine samtalepartnere er det RLRFAM der er mest konsekvent i forhold til at bruge denne kobling gennem hele samtalen *"på den måde så hænger kapitalisme og patriarkatet fuldstændig sammen for mig, arbejdsdelingen er kønnet og det er den det handler om."* Set igennem et par kapitalismekritiske briller, sælger vi alle os selv på den ene eller den anden måde, og med dette perspektiv på prostitution/sexarbejde som produktionsfelt gør også at handlingsperspektiverne tænkes derudfra, altså ud fra de prostituerede/sexarbejdernes arbejderrettigheder og vilkår. Linket mellem patriarkat og kapitalisme og hvilke konsekvenser dette link har varierer også med hvilken tilgang mine samtalepartnere har til feltet. Eksempelvis ser SF og F det som et felt der netop ikke skal eller kan være et produktionsfelt, og de understreger begge at prostitution/

sexarbejde ikke har en nytteværdi som andre produktionsfelter. Hos andre derimod, eksempelvis RFIF og QIRF ses kapitalismekritikken mere som et uproblematiseret *"fact of life"* (RFIF).

Hverken Järvinens prostitutionsperspektiver eller Paynes feministiske logiker rummer denne kapitalismekritiske tilgang til prostitutions/sexarbejdsfeltet og feminismen. Tidspladsmæssigt skulle denne tilgang indplaceres i henholdsvis det feministiske prostitutionsperspektiv og den radikalfeministiske logik. Men allerede i 70'ernes feminismen var der radikalfeministisk kritik af den marxistiske kapitalisme-kritik for dets mangel på anerkendelse af andre undertrykkelsesstrukturer (end arbejdshierakier) så som kønsmagtstrukturer og racistiske strukturer.

Sociologiprofessoren Joan Acker arbejder i *"Tankar om klass: några feministiska metodologiska frågor"*⁷⁴ med et poststrukturalistisk perspektiv på skæringspunktet mellem køn og økonomi, og taler for en udvidelse af økonomibegrebet til at omfatte alle former for forsørgelsesprocesser⁷⁵. Når man ser økonomien i det lys kommer de tjenester som sexarbejderne tilbyder og de dilemmaer, de står overfor, frem i lyset. Disse områder er eksempelvis de valgmuligheder sexarbejderne har i deres levede forsørgelsesproces, blandt andet valget mellem den ene eller den anden form for omsorgsarbejde, eksempelvis dårligt betalt omsorg for ældre eller højt betalt omsorg for sekskunder. Denne tilgang til økonomi passer bedre til både QF og RLRFAM's analyser af sammenhængen mellem kapitalisme og patriarkat – hvilket vil placere dem i den postfeministiske logiks tanketraditioner.

En anden tolkning af sammenhængen for QF og RLRFAM kunne være at andre politiske perspektiver interagerer med deres feministiske logiker og dermed også i nogen sammenhænge gives mere betydning/vægt end feministiske tanketraditioner.

10.3 Queerperspektiver

QF's sætter queerperspektivet i centrum for sin tilgang til prostitution/sexarbejdsfeltet. Hun ser feltets omdiskuterede eksistens som: *"kernefamiliernes alibi [...] der er en legitimering af normen også – der handler meget lidt om omsorg [for den enkelte sexarbejder] og rigtig meget om selvdisciplinering..."*. I forlængelse heraf ser QF kriminaliseringen af sexkøberne som en måde at bevare den kvindelige seksualitet som noget helligt og dyrebart og fortsætter: *"der er en romantisering af den kvindelige seksualitet, som jeg syntes er kontra-køns produktiv feministisk set..."*

Dette perspektiv åbner altså op for en kritik af normskabelse omkring retten til at definere hvad rigtig/god seksualitet og rigtige/sunde relationer er. En undersøgelse/kritik som eksempelvis Gayle Rubin også foretager, via hendes begreb: det seksuelle hierarki. Dette hierarki beskrives bedst i en

⁷⁴ Acker, Joan: *"Tankar om klass: några feministiska metodologiska frågor"* s. 92-98 i Lundkvist, Åsa, Davies, Karen & Mulinari, Diana (red) *"Att utmana vetandets gränser"* Lieber 2005

⁷⁵ Acker s. 97-98

cirkel hvor de seksualiteter der i samfundsmæssigt perspektiv ses som gode og sunde placeres tættest på centrum,⁷⁶ mens de der ses som dårlige eller afvigende placeres længst væk⁷⁷. Set med Rubins briller, åbner dette op for en kritik af, som også QF understreger, et forsøg på at fastholde det heteronormative parforhold som noget ultimativt godt, sundt og rigtigt i modsætning til prostitutions/sexarbejdsfeltet der er skadeligt, dårligt og forkert. Med de briller er prostitutions/sexarbejdsfeltet altså også et opgør med et heteronormativt tolkningsforetræde over seksualiteten. (Se Diagram 2)

QIRF bruger sit queerperspektiv til at undersøge magtperspektivet i interaktionen mellem sexkøber og sexarbejder, og understreger vigtigheden af dette perspektiv i sexkøberens incitament:

”QIRF: [...] Magt strukturerer rigtig rigtig mange ting. [...] Der ligger noget magt i at gå ind og betale for det [sex].. i stedet for at få det derhjemme.”

QIRF linker det at købe sex, til det at konstruere en magtposition over sexarbejderen. *”fordi jeg kan”* som hun udtrykker det. Her ses den postfeministiske logik, i samspil med det sociale interaktionsperspektiv, der, trods et queerperspektiv som udgangspunkt giver mulighed for en patriarkatkritik af de ulige magtforhold i relationen mellem aktørerne i prostitutions/sexarbejdsfeltet. (Se Diagram 2)

QF sætter altså spørgsmålstegn ved hvad der er kvindelig seksualitet og hvem der har tolkningsforetrædet over denne definition. Dette opgør med hvad kvinders seksualitet er og kan, tager SRF også fat i, men med en lidt anden indgangsvinkel. Debatten omkring prostitution/sexarbejdsfeltet bunder, ifølge SRF, i en forestilling omkring kvinders seksualitet som yderst begrænset, og hun kommer med følgende eksempel:

”I: Så det handler også meget om at de har et andet syn på seksualitet end du har fx?

SRF: [...] det virker på mig som om de har en meget meget begrænset forestillingsevne omkring seksualitet og de har nogle meget fastlåste, i reglen meget perverterede, ideer om hvordan sex bliver dyrket alle mulige steder... et eksempel er en kronik [...] der skriver hun at det er mærkeligt at der skal være penge indblandet fordi i disse tider der kan enhver kvinde hvis hun for eksempel vil dyrke SM [...] så kan hun jo bare gå rundt i en swingerklub med halsbånd og håndjern på [...] så en hver kvinde der dyrker SM indtager kun den submissive position i et SM forhold. Altså hallo. Det er jo hendes egen, ja, ensporede... fuldstændige offerfokusering altså”

For SRF er diskussion om hvorvidt prostitutions/sexarbejds feltet legaliserer patriarkatet, absurd. Hun svarer: *”det er overhovedet ikke legalt for nogen som helst mænd at se ned på nogen som helst kvinder af nogen som helst grund – punktum. Og så er det fuldstændig ligegyldigt hvad de vælger at*

⁷⁶ Eksempelvis det monogame heteroseksuelle parforhold.

⁷⁷ Eksempelvis sexarbejde, homoseksualitet, promiskuøsitet.

have for et arbejde og hvad de ikke vælger at have for arbejde, der er ikke nogen stodder der overhoved skal ytre sig dårligt om nogen som helst kvinder og deres valg. Det er kvinders eget valg hvad de vil og de skal bare respekteres for det de nu engang vælger”. Kampen mod patriarkatet skal altså fokusere på at sikre menneskers værdi uanset hvem de er, og dette kan ikke ske ved at fratage nogle mennesker deres levegrundlag og lyst.

”SRF: ...mit sexarbejde har givet mig nogle ting som jeg ikke har kunnet finde nogen som helst andre steder...

I: så på den måde ville det være et tab [hvis sexkøb blev kriminaliseret]?

SRF: helt vildt – det ville ikke være et tab, det ville ikke stoppe, selv hvis jeg fik helt vildt mange penge...”

Prostitution/sexarbejde kan altså også, ifølge SRF, give rum til alternative seksualiteter der ikke passer ind under normen, eksempelvis det at have en aktiv seksualitet som kvinde.

Med et par queerbriller kompliceres diskussionen om seksualitet og sex yderligere, for så handler det ikke bare om sex men også om normativ sex og normativ seksualitet – det der foregår i dobbeltsengen i det monogame heteroseksuelle parforhold – og et opgør med dette. (Se Diagram 2)

Queerteoretikeren Don Kulick giver et eksempel på hvorledes queerperspektivet giver et andet blik på prostitutions/sexarbejdsfeltet i sin artikel ”Four hundred thousand swedish perverts”⁷⁸. Her undersøger han hvorledes den svenske lovgivning, via sexkøbsforbuddet har konstrueret en ny type perverse, hvis bevægegrunde og fortid undersøges af den svenske offentlighed, lige som eksempelvis homoseksuelle blev det 40 år tidligere. Kulick viser hvordan disse 400.000 svenske perverse konstituerer 'det moralske udenfor' når god svensk ligestilling og seksualmoral defineres. Uden 'abnormalitet' ville normalitet ikke eksistere⁷⁹. Denne konstruktion af 'det moralske udenfor' er også det QF tager fat i, i sin kritik af prostitutions/sexarbejdsdebatten.

Med Paynes begreb kan man sige at queerbegrebet udgør en flydende signifikant – altså en understregning af kompleksiteten i mødet mellem queer og feminisme, altså den flydende signifikant⁸⁰ og den tomme signifikant.⁸¹ Det samme kan siges i denne kontekst, hvor queerperspektivet er med til at understrege andre feministiske fronter end den direkte mod patriarkatet. Denne åbning destabiliserer de radikalfeministiske logikers grænser og åbner dermed også op for en anden feministisk tilgang til prostitutions/sexarbejdsfeltet.

10.4 Prostitutions/sexarbejdsfeltet som fænomen

I samtalerne kommer fire tilgange til prostitutions/sexarbejdsfeltet som fænomen frem;

⁷⁸ Kulick, Don: ”Four hundred thousand swedish perverts” s.205-235 i GLQ, vol.11 no.2 2005.

⁷⁹ Kulick s. 225

⁸⁰ Den flydende signifikant der destabiliserer grænserne mellem søsterskabet og patriarkatet. Payne s. 136

⁸¹ Den tomme signifikant der stabiliserer denne antagonistiske relation. Payne s. 136

- Prostitution/sexarbejde er udtryk for en kønsmæssig uligestilling i samfundet, og at legalisere dette felt vil derfor være ensbetydende med en accept af patriarkatets eksistens.
- Prostitutions/sexarbejdsfeltet er et symptom på større uligheder i det kapitalistisk patriarkalske samfund og det er der tingene skal ændres – ikke ved symbolerne på disse grundlæggende uligheder.
- Prostitutions/sexarbejdsfeltet skal ses som en kategori der repræsenterer modsætningen til og dermed en indgrænsning af hvad heteronormativiteten skal opfattes som.
- Prostitutions/sexarbejdsfeltet skal være/er et sted hvor mennesker kan bruge deres individuelle frihed til at gøre med deres seksualitet og krop som de har lyst til.

Både den liberalfeministiske logik, den radikalfeministiske logik og den postfeministiske logik kommer til udtryk i mine samtalepartners tilgange til feltet. Den liberalfeministiske logik ses eksempelvis hos SF, F og RFIF i deres kamp for at inkludere kvinder i det eksisterende politiske samfund, og via deres arbejde for en realpolitisk løsning på kvinders frigørelse fra samfundsmæssig uligestilling. Den ses også i SRF's tydelige krav om at respektere hendes evne, som selvstændigt individ, til at tage fornuftige beslutninger og kravet om at se feltet som et udtryk for kvinders eget valg og ikke som et udtryk for kvinden som offer⁸².

Den radikalfeministiske logiks tanketraditioner omkring dets fokus på kropslige egenskaber som ligestilling på det seksuelle plan⁸³ ses her, primært, i mine samtaler med F, SF, QIRF og RFIF. De ser prostitutions/sexarbejdsfeltet som udtryk for patriarkatets undertrykkelse af kvinder – og deres fokusering på hvilke effekter dette har, både på de enkelte mennesker i feltet og på samfundet generelt.

RLRFAM har også tanketraditioner fra denne logik, primært i hendes kobling mellem feltet i sig selv og en generel samfundskritik, og flytter altså fokus fra dette specifikke felts undertrykkelse og udnyttelse til et generelt perspektiv på samfundet som undertrykkende og udnyttende, grundet dets kapitalistiske og patriarkalske tyngde. Hun arbejder altså⁸⁴ for at flytte perspektivet fra en lineær fortælling om realpolitiske krav, kampe og sejre til en cyklisk fortælling hvor det er det større billede der undersøges og hvor kampene går igen i forskellige versioner gennem historierne.

Den postfeministiske logik repræsenteres tydeligst hos QF der forsøger at gøre op med universelle kategoriseringer som 'kvinde' og 'prostitueret', og sætter spørgsmålstegn ved forestillingen om seksualitet som en hellig indre kerne der ikke må besudles af markedsgørelse. Men den postfeministiske logik afspejler sig også i SRF's opgør med forståelsen af kvindens seksualitet som

⁸² Payne s. 28

⁸³ Payne s. 28

⁸⁴ Payne s. 28

passiv og ydende og i QIRFs dilemmaer omkring lovgivning som normskabende.⁸⁵

11. Brudflader og handlingsperspektiver

Her har vi altså syv feminister, baserede i København. De har mange fælles udgangspunkter for deres feministiske perspektiver på prostitution/sexarbejdsfeltet, alligevel tager de, i deres konklusioner vidt forskellige positioner. Nogle af dem, i direkte opposition til hinanden.

Hvor ligger de brudflader hvorfra deres handlingsperspektiver deles og modstilles?

Ud over hvilke perspektiver (patriarkat, kapitalisme, queer) de sætter i fokus for deres tilgang til prostitutions/sexarbejdsfeltet som behandlet i forrige afsnit, er der to brudflader der også træder tydeligt frem; Spørgsmålet omkring hvad det er der skal frigøres - et kvindeobjekt eller det enkelte menneske, samt positionering i forhold til samfundet og/eller det feministiske comunitas.

11.1 Hvem/hvad skal frigøres – og hvordan?

Den tydeligste brudflade i disse samtaler omhandlede hvem/hvad der skulle frigøres. Det universelle kvindeobjekt eller reelle kvindelige individer.

Begge perspektiver kom frem i alle samtalerne, men i de samtaler jeg havde med feminister der var fortalere for en kriminalisering, var det det første perspektiv der tydeligst blev italesat. Her handler det om at prostitutions/sexarbejdsspørgsmålet er et spørgsmål majoriteten af kvinder – og derfor kan 'vi', som kvinder og medborgere i et demokratisk samfund, tillade os at tage den stilling på vegne af denne majoritet og kriminalisere sexkøberne. Mens der i de samtaler med feminister der var imod denne kriminalisering var en tydelig post-strukturalistisk positionering imod netop universelle kategorier som 'kvinde' og 'de prostituerede'. Tvivlen omkring spørgsmålet legalisering/kriminalisering, tog også sit udgangspunkt i kampen om hvem der er i centrum for ens feministiske kamp. Det svære ved tage stilling til dette felt, er ifølge QIRF, netop at det bliver et valg mellem levende kvinders rettigheder og et større frigørelsesprojekt fra patriarkatet. Helt modsat RLRFAM der stiller det op som et valg mellem at redde *”fikserede frigørelsesobjekter”*⁸⁶ og at undergrave de strukturer der skaber disse objekter og den undertrykkelse der kan læses i disse objekter.

Hvem der sættes i centrum for frigørelsen afgør også hvem den enten inkluderes eller ekskluderes i den feministiske kamp. Her skaber eksempelvis F og SF en tydelig markering af hvilke kvinder der er med og hvilke der skal med – for kvindelighedens skyld, så at sige. De sexarbejdere der ikke er enige i deres analyse af prostitutions/sexarbejdsfeltet, bliver alligevel inkluderet for deres og samfundets bedste. Det er den radikalfeministiske tanketradition der trækkes på her, i forhold til

⁸⁵ Payne s. 28-29

⁸⁶ Som eksempelvis de prostituerede/sexarbejderne og kvinder med muslimsk hovedbeklædning. (RLRFAM)

tilknytningen til gruppen 'kvinder' der har politisk betydning, snarere end sig selv som autonomt menneske⁸⁷.

Eksempelvis kan QF og SRF, på hver deres måde, ikke identificere sig med den universelle kvinde, og vil derfor helst ikke inkluderes i den kategori. I stedet arbejder de med, hvad Payne ville kalde for den postfeministiske logiks dekonstruktion af disse universelle kategorier⁸⁸ – og vil i stedet se på hvilke virkelige mennesker det drejer sig om – og hvordan man kan støtte deres kamp.

Det ændrer fokus for den feministiske kamp og det ændrer altså også på hvilke løsningsmodeller der er til rådighed. Omvendt kan man sige at eksempelvis RFIF identificerer sig med denne kategori 'kvinde' som hendes eksempel med plejehjemmet viser (afsnit 10.3). Dermed understreges det hvordan feltet påvirker den måde der ses på alle kvinder – og ikke blot den enkelte prostituerede/sexarbejder.

11.2 Hvor skal kampen stå?

En anden brudflade er spørgsmålet om hvor de feministiske kampe skal stå. Indenfor eller udenfor samfundet, så at sige. Dette tydeliggjordes primært ved hvilke comunitas feministerne var tilknyttet – og hvem og hvad de orienterede sig imod. Her er igen F og SF tydeligst positioneret udadtil, i relation til samfundet og parlamentarisk indflydelse. Selvom de arrangerede 8-marts initiativet på gaden i København, var de uvidende om den anden store feministiske demonstration ”Feminists Unite” der også fandt sted samme dag, og refererer ikke til den i samtalerne før jeg omtaler den. Her var SRF den af mine samtalepartnere der både positionerede sig udadtil, i forhold til 8-marts initiativet og til samfundet mere overordnet – samtidig med at hun positionerede sig indadtil i forhold til andre feminister, altså både i forhold til ”Feminists Unite” og 8-marts initiativet. Her er RLRFAM tydeligere positioneret indadtil, altså i relation til andre feminister og venstrefløjens som felt, end til samfundet som del i det demokratiske spil.

I diskussionen om hvorfor det er svært at tage stilling til prostitutions/sexarbejdsfeltet, som feminist, understreger hun at vi, som venstrefløjsfeminister, ofte er meget enige i de politiske tilgange, men mere uenige i de strategiske omkring ”*hvor stridt må vi udtrykke os?*”

At have indflydelse på samfundet er det vigtigste både for F og SF, hvorfor det for dem er positivt at samle så mange forskellige grupperinger, partier, organisationer og så videre for at stå stærkt udadtil for at opnå realpolitisk indflydelse. Her trækker de på den liberalfeministiske logiks fokus på rettigheder via lovgivning. Et eksempel er F der understreger, at det spændende ved 8. marts-initiativet var den brede tilslutning det fik, ikke bare blandt forskellige feministiske grupperinger, men også grupperinger der ikke nødvendigvis så sig selv som feministiske men handlede som

⁸⁷ Payne s. 28 Se desuden Östergren, Petra's diskussion om 'hvilke feminister der ses som den gode feminist' i: ”*Porrr, Horor och Feminister*” (2006)

⁸⁸ Payne s. 29

sådanne i forhold til denne problemstilling. Vores samfund og hvad der er godt for det, er altså centralt for F's analyse af prostitutions/sexarbejdsfeltet og de aktører der befinder sig deri, og det viser tydeligt hvor fokus ligger i hendes feministiske kamp. Hvor det for RLRFAM placeres i relation til andre feministiske kammerater ligger det for F i relationen til samfundet.

Sociale eller politiske logiker?

Som Payne viser det i sin afhandling, kan de feministiske logiker potentielte være såvel sociale logiker, her forstået som bekræftelse af bestemte normaliserende kønssystemer⁸⁹ eller politiske logiker, forstået som en udfordring af de naturliggjorte normaliserede kønssystemer.

Hvordan kønssystemer udfordres og hvornår antagonismer⁹⁰ opstår, eller hvornår en bevægelse skifter fra en social til en politisk logik er nemmest at se i bagklogskabens klare lys. Men i ovenstående afsnit er en del af diskussionen netop den hvorvidt den ene eller den anden fløj, groft sagt, har en social eller politisk logik. Det interessante ved dette perspektiv er hvorledes begge fløje, fortalene for en kriminalisering F, SF og RFIF og modstanderne af denne kriminalisering RLRFAM, QF og SRF, understreger at de udfordrer samfundsmæssige normer omkring kønssystemer, mens de italesætter hvorledes 'den anden fløj' netop ikke gør dette men snarere reproducerer kønssystemerne.

Mine samtalepartnere skaber altså deres feministiske comunitas ud fra forskellige fortællinger. Dels fortællingen om hvad der inkluderes i deres comunitas og dels om hvad der ikke gør det, altså hvad der står i opposition til deres comunitas.

Mine forskellige samtalepartnere tegner hver deres billede af med og modspillere, men jo tydeligere fortalere for en kriminalisering de er, jo mere tegner de deres comunitas i relation til samfundet og jo tydeligere de er i opposition til denne kriminalisering jo mere tegner de deres comunitas i relation til andre feministiske comunitas. Undtagelsen her er dog SRF der både skaber sin comunitas i relation til andre feministiske comunitas og i relation til samfundet. Denne undtagelse ligger i tråd med det realpolitiske fokus som også hendes 'modstandere' har.

Feministiske positioneringer

Et andet sted hvor denne positionering viser sig er i vores diskussioner omkring deres feministiske titler. RLRFAM har en klar politisk positionering og titlen kom allerede på mail før samtalen, mens det er helt modsat for F. For hende er overvejelser omkring hvilke feministiske og politiske steder man henter sin inspiration og handlingsbaggrund fra, ikke relevant for hvad eller hvor man positionerer sig. Det vigtigste for hende er handlingen, det at man handler feministisk når man har

⁸⁹ Payne s. 30-31

⁹⁰ Inspireret af Chantal Mouffe skal 'antagonisk' forstås som en relation der umuliggjorde at en identitet kunne være hvad den var.

set uretfærdighed i praksis.

Mine andre samtalepartners overvejelser omkring titelgivningen ligger et sted imellem RLRFAM og F. Noget der, hvis det sættes i sammenhæng med om man positionerer sig udadtil eller indadtil, også afspejles her. Jo tydeligere mine samtalepartnere er feministisk positioneret udadtil jo mindre har de overvejet deres eget feministiske ståsted, mens tydeligere de er positioneret indadtil jo mere reflekterer de over indholdet af deres feministiske position.

12. Kampen for frigørelse

Kampen for frigørelse er altså ikke en entydig størrelse. Hvad der skal kæmpes for og hvem/hvad der er i centrum for kampen varierer fra feminist til feminist, men også de perspektiver og logiker mine feministiske samtalepartnere talte ind i varierede. Skæringspunkterne for kampen for frigørelse i relation til prostitutions/sexarbejdsfeltet er, som analysen viser, mangfoldige, men her vil jeg blot fremhæve de tre mest centrale skæringspunkter; *ulige magtrelationer, retten til egen krop og samfundsstrukturene*.

12.1 Ulige magtrelationer

Menneskers frigørelse og kampen mod ulighed og uretfærdighed er udgangspunktet for alle mine samtalepartners feministiske analyser. Patriarkatet eksisterer, og ses som tydeliggjort i prostitutions/sexarbejdsfeltet. Det tydelige i patriarkatet eksistens understreges forskelligt; om det er i form af dets lave rangering i arbejdshierakiet (RLRFAM, QF, SRF), i form af mænds privilegerede magtposition over kvinder (F, SF, RFIF og QIRF), eller i form af undertrykkelsen af kvinders seksualitet som passiv 'yder' (F, SF, RFIF, QIF). Det er alle tilgange til feltet der trækker på den radikalfeministisk logik – men med forskellige handlingsperspektiver. Eller om det er i form af den heteronormative privilegerede positions kamp for at fastholde magten set i postfeministisk logik (QF, SRF, QIRF).

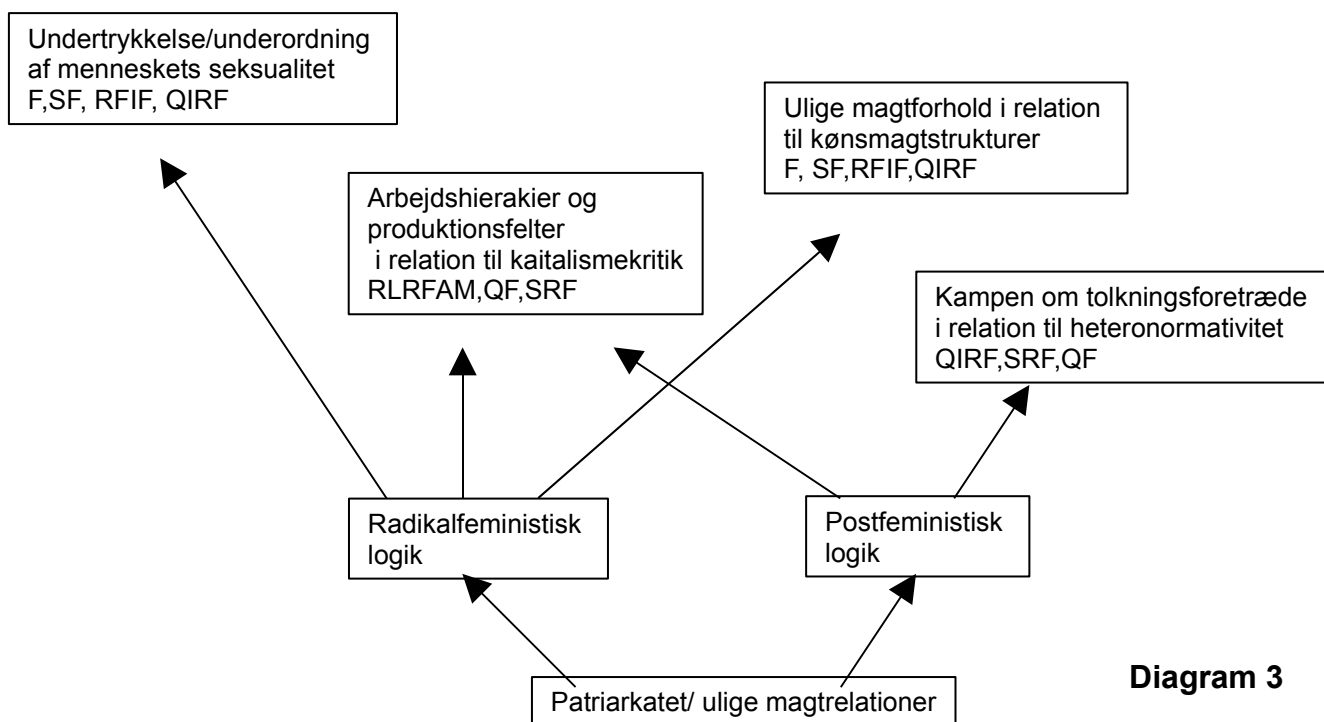

Diagram 3

12.2 Retten til egen krop

For F, SF, RFIF og QIRF påvirker prostitutions/sexarbejdsfeltets ikke bare de prostitueredes/sexarbejdernes kroppe, men (synet på) kvindekroppe generelt. Derfor skal det være i samfundets/alle kvinders interesse at foretage den slags reguleringer, fordi det er en regulering af manden/patriarkatets adfærd, og en frigørelse af kvinders seksualitet, der følgelig ikke længere skal stilles til ansvar for det undertrykkende billede af kvinder. Prostitutions/sexarbejdsfeltet opretholder altså en forestilling om kvinders seksualitet som ydende og sætter mændenes seksuelle fantasier i centrum. Her tales der klart ind i det Järvinen kalder for det feministiske prostitutions-perspektiv, hvilket giver det abolitionistiske handlingsperspektiv vægt i relation til prostitutions/sexarbejdsfeltet.

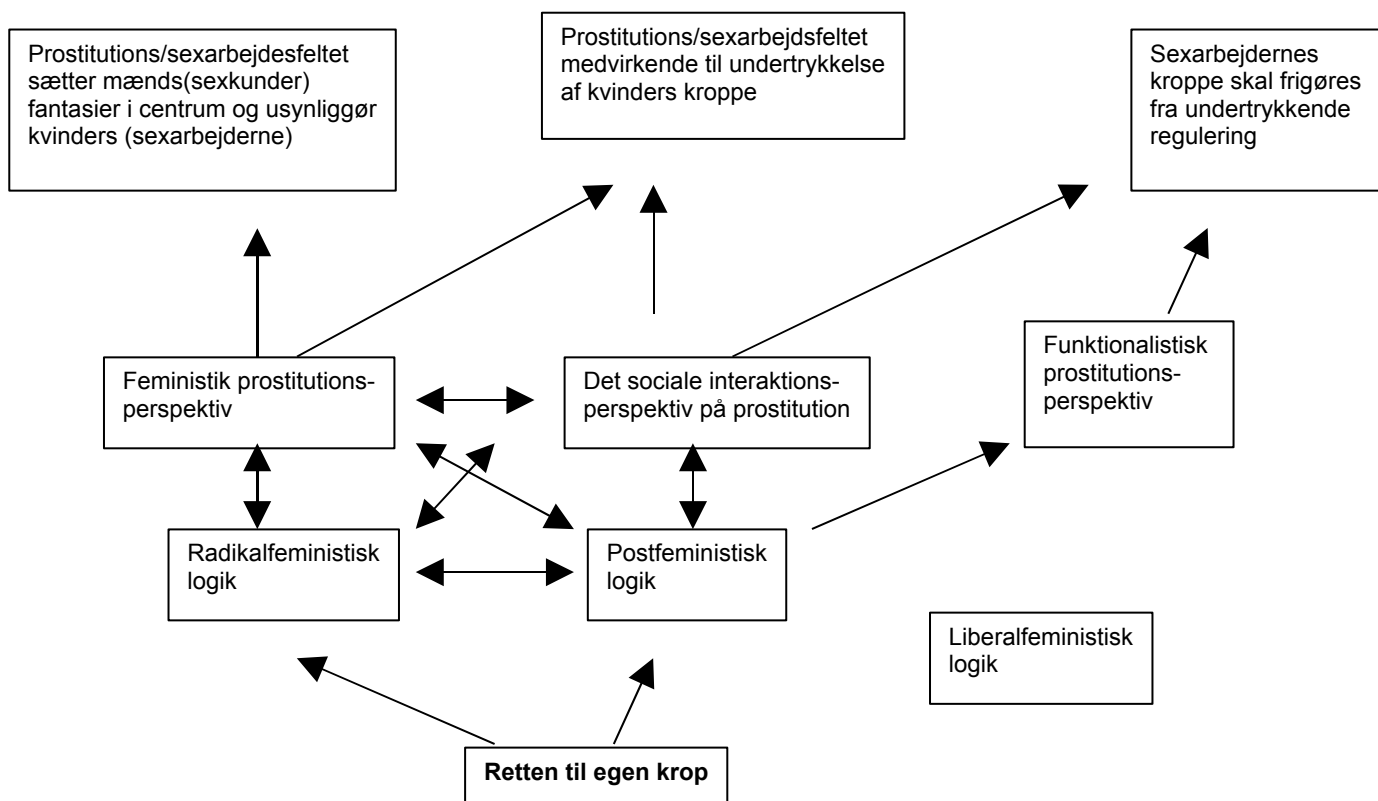

Diagram 4

Omvendt er det for SRF og QF der ser kriminaliseringen af sexkunden som en regulering af kvinders ret til egen krop og aktiv seksualitet. Hvor SRF har en snert af det funktionalistiske prostitutionsperspektiv ind over sin analyse, taler QF tydeligt ind i det sociale interaktionsperspektiv på prostitution, og arbejder med kontekstualisering og dekonstruktioner af tydelige kategoriseringer.

Det er den kvindelige krop der er i fokus – men hvilken krop der sættes i centrum, sexarbejderens eller den almene kvindekrop, afgør forskellen i tilgangene til prostitutions/sexarbejds feltet.

12.3 Det er samfundets skyld...

Hvad er grundende til at det er nødvendigt at kæmpe for frigørelse som feminist? Her er 'samfundet' et vigtigt kampområde. Det er her en socialisering af piger til at være underordnede, ydende, passive skabes (SF, RFIF, QIRF, SRF) og det er her stigmatiseringen af de prostituerede/sexarbejderne finder sted (QF, SRF, QIRF, RLRFAM). Det er her de socioøkonomiske muligheder og begrænsninger finder sted (F, SF, RLRFAM, QF, QIRF, SRF). Se diagram 5.

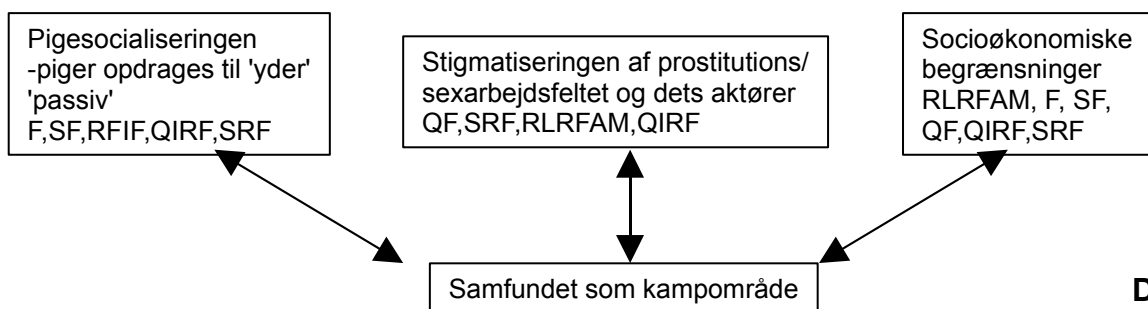

Diagram 5

Som vist i analysen er de problemstillinger der sættes i fokus, afhængige af hvilke prostitutions perspektiver og hvilke feministiske logiker samtalepartnerne har. Det interessante i denne sammenhæng er at samtalepartnerne godt kunne blive enige om de fleste kritikpunkter af samfundet. Men der hvor uenigheden opstod var primært i forhold til hvordan disse problemer skal/ kan ændres.

13. Konklusion og kompleksitet

At de feministiske tilgange til prostitutions/sexarbejdsfeltet er komplekse, er den primære konklusion der kan drages ud fra denne analyse. Feltet er mættet med magtperspektiver, betydninger, og interesser. Meget står på spil, når man som feminist undersøger og analyserer dette felt. Afhængigt af hvilke områder af feltet man sætter i fokus af sin analyse, kommer forskellige muligheder for at italesætte forskellige aspekter af magtrelationer frem, mens andre aspekter dermed ikke kan italesættes. Alt efter hvilke feministiske logiker og hvilke prostitutionsperspektiver der trækkes på, og med hvilket fokus, tolkes feltet, fænomenet, handlemuligheder og indholdet i feminisme forskelligt.

Skæringspunkterne i de feministiske tilgange til prostitutions/sexarbejdsfeltet trækker på de gamle feministiske tanketraditioner om retten til egen krop, frigørelse og 'det private er politisk'. Men brudfladerne er mange, handlingsperspektiverne endnu flere og betydningerne af frigørelseskamp (hvad/hvem den rummer og hvorfor?), krop (hvis krop og hvis normer?), og hvad og hvordan der skal gøres politisk (hvilke områder der skal ud i den offentlige sfære og hvorfor) er mangfoldige. Positioneringer i relation til de feministiske comunitas, til egne kroppe og til samfundet varierer alt efter hvilke fokus og hvilket område der samtales om. Egne erfaringer kobles i forskellige forbindelser til tilgangen til feltet, og identifikationsfaktorer bruges som eksempler i samtalerne, sammen med de forskellige fokuspunkter og ideologiske tilgange.

Konkluderende kan man sige at prostitutions/sexarbejdsfeltet for feminister, rummer centrale feministiske kampe om betydning – betydningen af sex, betydningen af frigørelse, betydningen af patriarkatet, betydningen af kapitalisme, betydningen af relationer mellem køn, betydningen af 'kvinder' og ja, betydningen af feminisme.

14. Perspektiveringer

Prostitutions/sexarbejdsfeltet rummer centrale feministiske problemstillinger. Her tegnes grænserne for hvad der er og ikke er feminisme og hvem der er, eller ikke er 'rigtige feminister'. Det rammer lige på feministiske ligtorn. Alene samtalerne længde kan understrege dette; de var berammet til at vare en halv, til en hel time, men ingen af dem blev under 1½ time og stoppede mest af tidshensyn og ikke fordi emnet var uddebatteret.

Samtlige samtalepartnere understregede kompleksiteten i feltet og gjorde meget for at nuancere deres tilgange til/talen om prostitution/sexarbejde – især når talen faldt på aktørerne i feltet (de prostituerede/sexarbejderne). Alle ville gøre det bedste, det rigtigste for dem – men samtidig også det bedste og rigtigste i frigørelsens navn. Dette var et af de store dilemmaer; hvem rammer man med hvilke handlingsperspektiver og hvad skal prioriteres? Tolkingsforetrædet; hvem der har mulighed for at tolke over hvem, kunne være en anden formulering af samme dilemma.

Det handler om magt, magtrelationer mellem mennesker, køn, klasser og produktionsfelter. Magt i sex, kapital og relation. Det handler det om, ikke bare i prostitutions/sexarbejdsfeltet men i stort set alle felter hvor mennesker mødes – men i dette felt træder disse magtrelationer meget frem. Går man desuden til feltet med et feministisk blik, ekspliciteres disse magtrelationer endnu kraftigere. Prostitutions-perspektiverne og logikerne som analyseredskaber, gav en mulighed for at skabe lidt mere klarhed i analysen – samtidig med at denne klarhed også udviskede nuancerne, både i de enkelte samtaler og i samtalerne som samlet materiale. Analysen kan derfor kun ses som en simplificering af kompleksiteten i relationen mellem prostitutions/sexarbejdsfeltet og feminister. Mine valg af arbejdsspørgsmål til analysen usynliggjorde samtidig andre punkter der også fortjente analyse. Jeg kunne have sat handlingsperspektiverne som fokus, hvorved den liberalfeministiske logik ville være trådt mere frem i analysen. Et andet område jeg gerne ville have haft undersøgt nærmere er identifikation, hvem i feltet man kan identificere sig med; kan man forestille sig selv at være prostitueret/sexarbejder? Kan man forestille sig selv at være sexkunde? Kan man forestille sig selv at stå i en situation der tvinger en til at vælge? Også dette område indeholder mange perspektiver, men noget der slog mig var sammenhængen med mine samtalepartneres seksuelle positionering og deres identifikationer med feltets aktører. De der havde positioneret sig som ikke-heteroseksuelle havde en tydeligere identifikation med feltets aktører, enten som den prostituerede/sexarbejderen eller som sexkunden, end dem der positionerede sig som heteroseksuelle. Jeg spurgte ikke ind til dette i samtalerne, og har derfor valgt ikke at analysere dette område, men det kunne have været interessant at undersøge hvilke påvirkninger fænomenet prostitutions/sexarbejdsfeltet har i/på heteroseksuelle og ikke heteroseksuelle comunitas og hvilke kampe og magtkritiske blikke

der dermed ville prioriteres.

At vælge så stort et materiale til en så lille opgave som denne, tvinger den slags prioriteringer igennem. Dette sætter også mig, som forskerkrop, tydeligere i forgrunden, - da det er mig, der har valgt prioriteringerne. Herunder også et valg om ikke at lave et helt afsnit, hvor jeg gør mig selv analyserbar. Dette valg er primært taget ud fra et pladsspørgsmål og ud fra en vurdering af hvilke afsnit, der ville svare på min problemformulering klarest muligt. Jeg er stadig i tvivl om rigtigheden af dette valg.

Jeg undrer mig også stadig over kompleksiteten i de feministiske comunitas, blot på et dybere plan end før denne opgave.

15.Litteraturliste

Kilder

”Feminists Unite’ Pressemeldelse: Demonstration 8. marts.”
<http://debat.modkraft.dk/read.php?7,107592,107592#msg-107592> downloadet d. 20.07.08

”07.03.08: Kvindebevægelsen udfordrer mænds ret til at købe sex”
<http://www.tagstillingmand.dk/presse/080307.shtml> downloadet d. 20.07.08

”Tag stilling”pjece udgivet af 8.marts initiativet
http://www.tagstillingmand.dk/8_marts_2008/tag_stilling_pjece.pdf downloadet d. 20.07.08

Websider

8. marts initiativets hjemmeside: www.tagstillingmand.dk

Redens hjemmeside: www.reden.dk/koebenhavn/

Sexarbejde hjemmeside: www.sexarbejde.dk

Krans hjemmeside: www.kranerne.dk

Sexarbejdernes Interesse Organisations hjemmeside: www.s-i-o.dk

Videns- og Formidlingscenter for Socialt Udsatte: www.vfcudsatte.dk

Kvinfo's hjemmeside: www.kvinfo.dk

Litteratur

Acker, Joan ”Tankar om klass: några feministiska metodologiska frågor” s. 92-98 i Lundqvist, Åsa, Karen Davies och Diana Mulinari (red.) (2005) ”Att utmana vetandets gränser. En bok om metod, metodologi och epistemologi”. Liber: Malmö

Alcoff, Linda: ”Cultural Feminism versus Post-Structuralism – The Identity Crisis in Feminist Theory” i Nicholson, Linda (red.)(1997): ”The Second Wave – A Reader in Feminist Theory”, Routledge,

Beauvoir, Simone de (1999): ”Det andet køn – erfaringer og oplevelser” bind 3, Tiderne Skifter

Christensen, Gunvor og Barlach, Lise (2004): ”Prostitution på massageklinikker: en spørgeskemaundersøgelse om kvinder, der prostituerer sig på massageklinikker.” Århus: Afd. for Folkesundhed, Århus Amt: VFC Socialt Udsatte: Pro Vejle

Cornell, Drucilla (red.) (2000): ”Feminism and Pornography” Oxford University Press

Eldén, Sara: ”Att fånga eller bli fångad i diskursen? Om diskursanalys och emancipatorisk feministisk metodologi” s.60-74 i Lundqvist, Åsa, Karen Davies och Diana Mulinari (red.) (2005) ”Att utmana vetandets gränser. En bok om metod, metodologi och epistemologi”. Liber: Malmö

Foucault, Michel (2003) ”Övervakning och straff. Fängelsets födelse.” Arkiv: Lund

- Haraway, Donna**(Autumn, 1988): *"Situated Knowledges: The Science Question in Feminism and the Privilege of Partial Perspective"* Feminist Studies, Vol. 14, No. 3., pp. 575-599.
- Jensen, Vibeke & Hansen, Stinne Louise** (2004): *"Prostitutionsforståelser blandt danske og svenske politikere: et sammenlignende studie af parlamentsdebatter"* af Københavns Universitet, Sociologisk Institut, Specialeserien nr. 52 Kbh.
- Järvinen, Margaretha** (1990): *"Prostitution i Helsingfors: en studie i kvinnokontrol"*, Åbo Academy Press
- Järvinen, Margaretha og Mik-Meyer, Nanna** (red.) (2005): *"Kvalitative metoder i et interaktionistisk perspektiv – interview, observationer og dokumenter"* Hans Reitzels Forlag
- Jørgensen, Marianne Winther & Phillips, Louise** (1999): *"Diskursanalyse som teori og metode"*, Samfundslitteratur, Roskilde Universitetsforlag
- Kinch, Nanna**: *"Frihed og prostitution"* I information d. 8. april 2008
<http://www.information.dk/157473> downloadet d. 20.07.08
- Knudsen, Jesper**: *"De stærke kvinder demonstrerede"* i Politiken d. 8. marts 2008
<http://politiken.dk/indland/article480971.ece> downloadet d. 20.07.08
- Kulick, Don** (2005): *"Four hundred thousand swedish perverts"* s.205-235 i 'GLQ – A journal of lesbian and gay studies' vol.11 no.2
- Letherby, Gayle** (2003) *"Feminist Research in Theory and Practice"*, Open University Press: Buckingham
- Lindblom, Martin**: *"8. marts 08: Feminisme, separatisme, ligeløn og sexkøb - Kvindernes Internationale Kampdag den 8. marts blev fejret meget markant i år med en række aktioner og demonstrationer flere steder i landet."* Lagt ud på nyhedsportalen modkraft.dk d. 10. marts 2008
http://www.modkraft.dk/spip.php?page=nyheder-artikel&id_article=7365 downloadet d. 20.07.08
- Lundqvist, Åsa, Karen Davies och Diana Mulinari** (red.) (2005) *"Att utmana vetandets gränser. En bok om metod, metodologi och epistemologi"*. Liber: Malmö
- Mahler, Rebekka**: *"Perspektiver på prostitution"* publiceret på Kvinno.dk (dato ukendt)
<http://www.kvinfo.dk/side/914/> downloadet d. 20.07.08
- Mulinari, Diana**: *"Forskarens biografi och situerad kundskapsproduktion"* s.113-133 i Lundqvist, Åsa, Karen Davies och Diana Mulinari (red.) (2005) *"Att utmana vetandets gränser. En bok om metod, metodologi och epistemologi"*. Liber: Malmö
- Payne, Jenny Gunnarsson** (2006): *"Systerskapets logiker – en etnologisk studie av feministiska fanzines"* Institutionen för kultur och medier/Etnologi, Umeå Universitet.
- Rasmussen, Nell** (2007): *"Prostitution i Danmark"*. København: Servicestyrelsen.
- Reinharz, Shulamit**(1992): *"Feminist methods in social research"* 1992, Oxford University Press

Rubin, Gayle S.(1999): "*Thinking Sex: Notes for a Radical Theory of the Politics of Sexuality*" i Parker, Richard & Aggleton, Peter (red.): "*Culture, Society and Sexuality: A Reader*". UCL Press

Sandell, Kerstin & Mulinari, Diana (2006): "*Feministiska interventioner – berättelser om och från en annan värld*" Atlas Akademi/Agora

Steensbeck, Bjarne: "*Det er da bedre end at sidde ved kassen i supermarkedet*" i Berlingske Tidende d. 5. marts 2008

<http://www.berlingske.dk/article/20080305/danmark/703050061/> downloadet d. 20.07.08

Sørensen, Anette Dina (2004): "*Pressen og prostitution: undersøgelse af udvalgte dagblades dækning af emnet prostitution 1997 – 2002.*" Arbejdsrapport. København: Videns- og Formidlingscenter for Socialt Udsatte.

Weisberg, D. Kelly (1996) (Red.) "*Applications of feminist legal theory to women's lives – sex, violence, work and reproduction*", Temple University Press, Philadelphia

Östergren, Petra (2006): "*Porrt, Horor och feminister*" Pocketförlaget, Sverige

16. Bilag 1: Undersøgelser af prostitution/sexarbejde i Danmark

Over halvdelen af de mest brugte undersøgelser (11 ud af 21) er udarbejdet af Videns og Formidlings Center -Socialt Udsatte⁹¹ (VFC -SU) der nu er en del af Servicestyrelsens udsatteenhed og Pro-Centret (nu: 'Tema-Prostitution' der er en del af VFC-SU)⁹² mens en mindre del er fra de danske universiteter (4 ud af 21).

Opsamlende på de sidste 10 års prostitutions forskning i Danmark er bogen *"Prostitution i Danmark"* af Nell Rasmussen der er udarbejdet af Servicestyrelsen primært på baggrund af VFC-SU's udgivelser med . Her undersøges de forskellige prostitutionsområder (Kvindelig prostitution, mandlig prostitution, ungdomsprostitution, trafficking og kunderne) og de forskellige handlingsplaner udarbejdet for regeringen. Bogen er på mange måder stedet hvortil der refereres i vid udstrækning når prostitution/sexarbejds diskussionen skal finde sine danske facts. Derfor vil jeg meget kort gennemgå nogle af de for opgaven relevante oplysninger herfra.

Der fandtes, ifølge VFC-SU⁹³, per august 2006 minimum 4.732 kvinder og mænd i prostitution. Dette tal beskriver den såkaldte 'synlige prostitution' (gadeprostitution, prostitution på massageklinikker, escortprostitution, prostitution i eget hjem, barprostitution, samt kombinationer af førnævnte⁹⁴. Desuden findes der et 'mørketal' – altså den prostitution der ikke er synligt og som ikke kan måles⁹⁵. Hvad køberne af seksuelle ydelser angår refereres til en dansk undersøgelse fra 2005 at 14% af alle danske mænd har haft den erfaring⁹⁶.

Kvinder i prostitution er, ifølge bogen, en sammensat gruppe: *"Det er en udbredt forestilling at prostituerede har været udsat for omsorgssvigt og seksuelle overgreb i barndommen. Dette er langt fra tilfældet, selvom flere undersøgelser peger på at kvinder, hvis personlige grænser er blevet overskredet i barndommen, er overrepræsenterede i prostitution. Der er dog ingen entydig kobling mellem overskridelse eller krænkelse af personlige grænser og prostitution, og en sådan forestilling er med til at blænde for andre årsager til prostitutionen."*⁹⁷. Bogen henviser til undersøgelsen *"Prostitution på massageklinikker: en spørgeskemaundersøgelse om kvinder, der prostituerer sig på massageklinikker."* Af Gunvor Christensen og Lise Barlach⁹⁸. Der blandt andet fastslår at svag tilknytning til arbejdsmarkedet (bla. pga. ringe uddannelse) og andre maginaliserende faktorer var gældende for en stor del af de kvinder der ender i prostitution. Og at *"Økonomiske problemer var motivationen for prostitutionsdebuten for over 80 % af kvinder i undersøgelsen"*⁹⁹. Pengene i prostitution og den sociale stempeling er, ifølge den samme undersøgelse afgørende fastholdelses-

⁹¹ VFC behandler prostitution således: *"I anerkendelsen af prostitution som et socialt problem og i respekten for den enkeltes ret til at vælge, lægges der afstand til at diskriminere mennesker der vælger at være i prostitution. I tilfælde hvor en kvinde (eller mand) i prostitution ikke er offer for menneskehandel eller udnyttelse, dvs. tvungen prostitution, er prostitution en del af individets selvbestemmelsesret. Som VFC Socialt Udsatte ser det, er det en ret at vælge prostitution som overlevelsesstrategi"* s.23 *"Prostitution i Danmark"* af Nell Rasmussen

⁹² Statestk udregnet fra kvinfo's hjemmeside, under forslag til litteratur om prostitution i Danmark: <http://www.kvinfo.dk/side/266/tema/33/>

⁹³ *"VFC Socialt Udsatte har udviklet en metode til at anslå omfanget af den synlige prostitution. Metoden bygger på en kombination af talmateriale fra prostitutionsannoncer i aviser og udvalgte hjemmesider og erfaringer fra opsøgende socialarbejdere og politiet"*. s. 12 i *"Prostitution i Danmark"* af Nell Rasmussen

⁹⁴ Rasmussen s.12

⁹⁵ *"Mørketallet omfatter bl.a. mange mandlige prostituerede, prostituerede der ikke annoncerer, prostitution via kontaktannoncer eller chatrum på internettet, prostitution for gaver og tjenester, prostitution i sex- og swingerklubber og transseksuelle prostituerede"*. s. 12 *"Prostitution i Danmark"* af Nell Rasmussen

⁹⁶ Rasmussen s. 20

⁹⁷ Rasmussen s. 12-13

⁹⁸ *"Prostitution på massageklinikker: en spørgeskemaundersøgelse om kvinder, der prostituerer sig på massageklinikker."* Af Gunvor Christensen og Lise Barlach. 2004. Stort set samme ordlyd som i Rasmussens bog findes i resuméet i denne undersøgelse på s. 6-7.

⁹⁹ Rasmussen s. 13

faktorer, der bla. Gør at mange fortsætter i prostitution længere tid end forestillet¹⁰⁰. Desuden finder de at *"Kvinder i prostitution lever meget forskellige liv. En mindre gruppe opfatter sig som professionelle og klarer sig forholdsvis godt. En større gruppe lider i forskellig grad af både psykiske, fysiske og sociale følger af prostitutionen. Mange prostituerede lever på kanten af samfundet, er ensomme og konstant angste for at blive afsløret. Dem der klarer sig bedst, er kvinder der har et klart mål med at gå ind i prostitution."*¹⁰¹ Og at *"Mange kvinder oplever positive sider ved prostitutionen, bl.a. pengene der giver den prostituerede nogle muligheder hun ikke ville have med et almindeligt job. Desuden føler nogle sig kvalificerede og dygtige som prostituerede – føler at de gør noget godt for mændene. Nogle kvinder oplever også at de udlever noget af deres seksualitet gennem prostitutionen."*¹⁰²

Af andre undersøgelser der bruges i Rasmussens bog er Anette Dina Sørensens undersøgelse for VFC fra 2004: *"Pressen og prostitution: undersøgelse af udvalgte dagblades dækning af emnet prostitution 1997 – 2002."* Hun konkluderer at den danske prostitutionsdebat er polariseret og at pressen er en aktiv aktør i denne polarisering. *"Endvidere har den eksponeret det udvalg af prostitutionsmyter¹⁰³ - eller fortællinger, som cirkulerer i vores kultur, og som kontinuerligt benyttes - også generelt i den vestlige presse, når der skal argumenteres for eller imod prostitution. Ikke mindst står det klart, at pressen spiller en aktiv rolle i konstruktionen af disse kulturelle prostitutionsfortællinger"*¹⁰⁴ Denne polarisering og pressens rolle er stadig relevant i den danske debat, som eksempelvis både '8. marts-initiativet's pressemateriale og Sexarbejdernes Interesse Organisations pressemateriale italesætter.

En sidste undersøgelse jeg vil fremhæve her, er *"Fortællinger om prostitution: en sociologisk analyse af tre selvbiografier"* der også er fra VFC. Ud fra tre udgivne selvbiografier fra tidligere prostituerede undersøger publikationen kvindelige prostitueredes egne oplevede virkelighed med branchen, med det formål at undersøge kvindernes egne erfaringer med branchen. De konkluderer i undersøgelsen: *"Af alle tre kvinders beretninger fremgår, at de positive, sjove eller spændende oplevelser i prostitution, og de mange penge, som de i perioder har kunnet tjene, har haft store omkostninger for dem. Det er omkostninger, som kvinderne ikke kan glemme eller komme ud over, men som de må lære at leve med i tiden efter prostitutionen. Omkostninger, som de fleste vil se som alt for høj pris"*¹⁰⁵

¹⁰⁰ Christensen & Barlach s.17

¹⁰¹ Christensen & Barlach s.15-16

¹⁰² Christensen & Barlach s.17

¹⁰³ Reden har lavet et faktaark kaldet *"de ti myter om prostitution"*:

<http://www.reden.dk/koebenhavn/uploads/248839Faktaark%252Btil%252B10%252Bmyter%252Bom%252Bprostitution.pdf>

¹⁰⁴ Sørensens s. 5

¹⁰⁵ *"Fortællinger om prostitution: en sociologisk analyse af tre selvbiografier"* s. 86 Arbejdsrapport. København: Videns- og Formidlingscenter for Socialt Udsatte, 2004.

17. Bilag 2: Brev til informanterne

Kære

Jeg er lige nu i gang med at skrive min bachelor i kønsvidenskab på Lunds Universitet – og derfor vil jeg gerne snakke med dig.

Jeg har arbejdet med en teori om interrelationer i det feministiske 'miljø' som situationsbaserede og forbundne, altså en anden måde at beskrive alliancer og modsætninger på.

Nu vil jeg undersøge om denne teori kan bruges i praksis og tager derfor udgangspunkt i Københavns feministiske 'miljø's' talen om prostitution og feminisme. Jeg valgt emnet, dels fordi det igen er blevet aktuelt med eksempelvis manifestationerne ved 8. marts i år og dels fordi det er et område der op gennem feminismens historie har været meget (om)diskuteret. Desuden er det et emne der rummer feministiske kernebegreber som sex, vold, retten til egen krop osv. og derfor ser jeg det som en god case til at belyse forskellige feministiske interrelationer, alliancer og modsætninger.

Jeg bruger ordet samtale i stedet for interview i denne opgave fordi det viser hvordan jeg som 'den akademiske feminist' og organiseret i Kran er en del af både det feministiske miljø i København og derfor også i samtalen som sådan.

Siden det er en samtale vil jeg ikke have interviewspørgsmål i baglommen men temaer at snakke rundt om alt efter hvor samtalen fører os hen. Ikke alle temaer skal nødvendigvis dækkes, men blot bruges til at få samtalen i gang.

Temaerne er

definition af prostitution – sex, vold, ydelse, offer, arbejde...

hvorfor mon det er så svært at tale om prostitution som feminist - offerliggørelse, patriarkat, nypuritanisme, for/imod...

8. marts 2008 og de forskellige holdninger til prostitution – Forbyd sexkøb nu!, Feminists unite! – Sexarbejdernes fagforening...

Jeg vil forsøge at komme godt rundt i det feministiske 'miljø' og vil derfor snakke med blandt andre Selskab for Ligestilling, sexarbejdernes fagforening, Gerd, en kvindehus baseret feminist, ØQ og feministisk forum. Ikke som repræsentanter for organiseringerne, men som feminister med forskellige tilgange til feminisme.

Feminist definerer jeg som en der bruger denne titel om sig selv og engagerer/organiserer sig som dette.

Feministisk miljø er så de forskellige grupperinger/individer der identificerer sig som og organiserer sig med dette mærkat.

Praktiske ting:

Jeg anonymiserer alle mine samtalepartnere, og vil i stedet gerne give dig en 'feministisk position' ala 'radikalfeminist', 'queerfeminist', 'sexarbejderfeminist' osv. – men denne position/titel skal være en titel som du giver dig selv – altså

ikke en kategorisering jeg klistrer på dig efterfølgende.

Jeg optager samtalen på en digital diktafon og sletter det efter at jeg er blevet eksamineret i opgaven (6. eller 7. juni 2008).

Jeg transskriberer ikke hele samtalen men blot de steder jeg bruger/citerer i opgaven.

Du må meget gerne lytte optagelsen igennem og kommenterer/rette i det du sagde.

Du må også gerne læse og kommentere på analysen, og jeg vil så enten medtage kommentarerne du kommer med i selve analysen, hvis jeg finder det brugbart, eller jeg vil medtage det som bilag. Dette valg begrundes jeg selvfølgelig i både opgaven og overfor dig.

Endelig får du selvfølgelig et eksemplar af opgaven som færdig, hvis du ønsker dette.

Jeg glæder mig til at snakke med dig

Kærlig hilsen

Ane Havskov Kirk

Kontakt mig endelig hvis du lyster...